

BESTEMMINGSPLAN

Herinrichting uiterwaarden Dieden - Demen

Bijlage 3 bij toelichting
Natuurtoets

Natuurtoets Demen-Dieden

Beoordeling van het voorkeursalternatief in het kader van de
Wet natuurbescherming en het Natuurnetwerk Brabant (NNB)

Documentcode: 17M7013.RAP.NT-v2

Natuurtoets Demen-Dieden

Beoordeling van het voorkeursalternatief in het kader van de
Wet natuurbescherming en het Natuurnetwerk Brabant (NNB)

Documentcode: 17M7013.RAP.NT-v2

Betreft de geactualiseerde versie n.a.v. e-DNA onderzoek en
berekeningen stikstofdepositie

Opdrachtgever

K3Delta
Postbus 200
6660 AE Elst

Contactpersoon opdrachtgever

De heer I. Reerink

Contactpersoon LievenseCSO

Mevrouw M. Springer
T: 088 - 910 2010
E: MSpringer@LievenseCSO.com

Projectcode	17M7013
Documentnummer	17M7013.RAP.NT-v2
Versiedatum	21 januari 2020
Status	Definitief

Autorisatie			
Documentnummer	Versiedatum	Status	
17M7013.RAP.NT-v1	17 oktober 2018	Eindconcept	
17M7013.RAP.NT-v2	21 januari 2020	definitief	
Opgesteld door:	Functie	Datum	Paraaf
M. Gehem	Adviseur ecologie	16.08.2018	
J. van Mil	Adviseur ecologie	16.08.2018	
Geverifieerd door:	Functie	Datum	Paraaf
D. van der Veen	Adviseur ecologie	23.08.2018	
J. van Mil	Adviseur ecologie	17.10.2018	
M. Gehem	Adviseur ecologie	21.01.2020 (NO e-DNA)	
Akkoord projectleider:	Functie	Datum	Paraaf
M. Springer	Projectleider	17.10.2018 21.01.2020	

LIEVENSECSO MILIEU B.V.

BUNNIK
Postbus 2
3980 CA Bunnik
Regulierenring 6
3981 LB Bunnik

LEEWARDEN
Postbus 422
8901 BE Leeuwarden
Orionweg 28
8938 AH Leeuwarden

MAASTRICHT
Postbus 1323
6201 BH Maastricht
Sleperweg 10
6222 NK Maastricht

E-mail: info@LievenseCSO.com
KvK-nummer: 30152124

Website: LievenseCSO.com
BTW-nummer: NL. 8075.03.368.B.01

IBAN: NL63 ABNA 0570208009

Inhoudsopgave

Hoofdstuk	Pagina
1 Inleiding	1
2 Wettelijk kader	3
2.1 Soortenbescherming	3
2.2 Gebiedenbescherming	4
3 Onderzoeksopzet	5
3.1 Onderzoeksmethode	5
3.2 Effectenbeoordeling	5
4 Plangebied en voornemen	6
4.1 Huidige situatie	6
4.2 Historie	8
4.3 Voorkeursalternatief	9
4.3.1 Uitgangspunten voor het ontwerp	9
4.3.2 Omschrijving van het voorkeursalternatief	11
5 Huidige beschermde natuurwaarden	15
5.1 Beschermde Soorten	15
5.1.1 Planten	15
5.1.2 Grondgebonden zoogdieren	15
5.1.3 Vleermuizen	16
5.1.4 Amfibieën	17
5.1.5 Reptielen	17
5.1.6 Vissen	17
5.1.7 Libellen, dagvlinders en overige ongewervelden	17
5.1.8 Vogels	18
5.2 Gebiedenbescherming	19
5.2.1 Natura 2000-gebieden	19
5.2.2 NNN-gebieden	19
6 Effecten beoordeling soortenbescherming	20
6.1 Algemeen	20
6.2 Grondgebonden zoogdieren	20
6.3 Vleermuizen	21
6.4 Amfibieën	21
6.5 Vissen	22
6.6 Broedvogels	22
6.7 Conclusie en advies soortenbescherming	23
7 Effectbeoordeling gebiedenbescherming	25
7.1 Natura 2000	25
7.1.1 Inleiding	25

7.1.2	Natuurdoelen Natura 2000-gebied	25
7.1.3	Algemene doelen	26
7.1.4	Instandhoudingsdoelstellingen	26
7.1.5	Selectie van effecten	28
7.1.6	Effectbeoordeling verzuring en vermesting.....	29
7.1.7	Conclusie	29
7.2	Natuurnetwerk Nederland / Natuurnetwerk Brabant.....	29
7.2.1	Inleiding	29
7.2.2	Situering	30
7.2.3	Effectbeoordeling.....	30
7.2.4	Wezenlijke kenmerken en waarden.....	31
7.2.5	Beheertypenkaart.....	31
7.2.6	Ambitiekaart.....	32
7.2.7	Beoordeling van de effecten	34
7.3	Conclusie	34
8	Eindconclusie.....	35

Bijlagen

Bijlage 1	Wetgeving en beleid
Bijlage 2	Literatuur
Bijlage 3	Verspreidingskaarten grondgebonden zoogdieren
Bijlage 4	Verspreidingskaarten vleermuizen
Bijlage 5	Verspreidingskaarten amfibieën
Bijlage 6	Verspreidingskaarten vissen
Bijlage 7	Verspreidingskaarten jaarrond beschermde broedvogels

1 Inleiding

In opdracht van K3Delta heeft LievenseCSO Milieu B.V. een Natuurtoets uitgevoerd voor het natuurontwikkelingsproject Demen-Dieden (Provincie Noord-Brabant). Natuurmonumenten en Rijkswaterstaat hebben de wens uitgesproken om circa 110 hectare (tussen rivierkilometer 183,7 t/m 188,2) opnieuw in te richten waardoor natuur zich kan ontwikkelen en de waterveiligheid wordt vergroot. In het kader van de geplande werkzaamheden is een toetsing aan de Wet natuurbescherming noodzakelijk. In deze fase van het project wordt de toetsing gedaan middels een natuurtoets aan de hand van beschikbare verspreidingsgegevens en een indicatief veldbezoek. In de natuurtoets worden de effecten van het voornemen (zowel tijdens als na de uitvoering van de werkzaamheden) beoordeeld.

De natuurtoets bevat de onderbouwing in het kader van de procedure van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb, zie bijlage 1). De Wnb voorziet sinds 1 januari 2017 in het wettelijk kader voor de bescherming van Natura 2000-gebieden, planten- en diersoorten en houtopstanden. In de Wnb zijn de provincies primair bevoegd gezag voor bescherming van soorten en natuurgebieden. De voorliggende natuurtoets leent zich niet direct voor een eventueel noodzakelijke ontheffingsaanvraag voor de geplande planontwikkeling.

Het doel van de natuurtoets is, om op basis van een literatuuronderzoek en een veldbezoek, een inschatting te maken of:

- Beschermde planten- en diersoorten in het plangebied of directe omgeving voorkomen;
- De planontwikkeling mogelijk effect(en) heeft op de al dan niet aanwezige beschermde planten- en diersoorten en of de ontwikkeling in strijd is met de Wnb soortenbescherming;
- Een noodzaak aanwezig is voor het uitvoeren van een nader onderzoek naar de mogelijk voorkomende beschermde planten- en diersoorten, door gerichte veldinventarisaties volgens de geldende protocollen;
- De planontwikkeling plaatsvindt in of nabij een beschermd natuurgebied (Natura 2000-gebied) of het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voormalige EHS) en of daarbij sprake is van de noodzaak voor onderzoek in het kader van de Wnb gebiedsbescherming en/of het provinciale beleid omtrent het NNN, inclusief externe werking.

Zowel bij mogelijke effecten als bij onvoldoende gegevens over de mogelijke aanwezige beschermde soorten of gebieden (Natura 2000-gebieden of NNN-gebieden), volgt doorgaans het advies voor het uitvoeren van een nader onderzoek (volledige veldinventarisatie). Op basis van een nader onderzoek kan een ontheffing in het kader van het soortenbeschermingsdeel van de Wnb worden aangevraagd bij het bevoegd gezag.

LievenseCSO Milieu B.V. is door Normec Certification gecertificeerd voor de ISO 9001- en de 14001-normen en heeft een eigen kwaliteitssysteem. De medewerkers van LievenseCSO Milieu B.V. zijn voor de uitvoer van flora- en faunaonderzoeken zijn VCA gecertificeerd. Daarnaast is LievenseCSO lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

LieveenseCSO Milieu B.V. is niet aansprakelijk voor (vervolg)schade welke kan voorkomen op basis van de inhoud en resultaten van de opgestelde quickscan. Dit rapport is opgesteld op verzoek van de opdrachtgever en is zijn eigendom.

2 Wettelijk kader

2.1 Soortenbescherming

De Wnb voorziet in de bescherming van planten- en diersoorten (zie bijlage 1). De basis wordt gevormd door de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. In de Wnb zijn hiernaast, op basis van internationale afspraken, drie beschermingsregimes opgesteld voor strikt beschermde soorten:

- Artikel 3.1: Vogelrichtlijnsoorten
- Artikel 3.5: Habitatrichtlijnsoorten en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I.
- Artikel 3.10: Andere (nationale) soorten

Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime. In tabel 2.1 zijn de verboden per beschermingsregime opgenomen in bijlage 1 staat nader toegelicht

Tabel 2.1 Verboden uit artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb

Soorten	Artikel	Verboden
VRL-soorten	3.1	Lid 1. Opzettelijk doden/vangen Lid 2. Opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten/eieren Lid 3. Wegnemen van nesten Lid 4. Eieren rapen/onder zich hebben Lid 5. Opzettelijk verstoren (indien van wezenlijke invloed op de SVI)
HRL-soorten, soorten uit bijlage I en II van de Bern conventie en bijlage I van de Bonn conventie	3.5	Lid 1. Opzettelijk doden/vangen Lid 2. Opzettelijk verstoren Lid 3. Eieren te rapen of vernielen Lid 4. Beschadigen of vernielen van rust- en voortplantingsplaatsen Lid 5. Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten
Andere beschermde soorten	3.10	Lid 1 a. Opzettelijk doden/vangen van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden (vernoemd in onderdeel a) Lid 1 b. Beschadigen of vernielen van rust- en voortplantingsplaatsen van soorten (als bedoeld in onderdeel a) Lid 1 c. Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten (als bedoeld in onderdeel b)

2.2 Gebiedenbescherming

De Wnb gebiedsbescherming voorziet in de bescherming van natuurgebieden van Europees belang welke behoren tot het Natura 2000-netwerk. Deze gebieden worden beschermd om de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten, habitattypen en andere planten- en diersoorten te behouden en waar nodig te herstellen. De basis wordt gevormd door de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

Naast de wettelijke bescherming van de Natura 2000-gebieden heeft Nederland de bescherming van andere gebieden vastgelegd in het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De bescherming van het NNN vindt plaats door toetsing van de bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen aan het NNN-beleid. In dit hoofdstuk volgt een overzicht van alle beschermde gebieden in en rondom het plangebied.

3 Onderzoekopzet

3.1 Onderzoeksmethode

De voorgenomen plannen zijn mogelijk in strijd met de Wet natuurbescherming en het beleid ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland (NNN; ook bekend als Natuurnetwerk Brabant, NNB). Daarom is onderzoek uitgevoerd naar aanwezige of te verwachten beschermde natuurwaarden binnen de invloedssfeer van de voorgenomen activiteiten.

Gestart is met een literatuuronderzoek om na te gaan of beschermde soorten bekend zijn in en rondom het plangebied. Grote delen van Nederland zijn in de afgelopen jaren reeds onderzocht op aanwezige beschermde soorten. De gegevens afkomstig van deze onderzoeken worden grotendeels gepubliceerd in boeken (soortverspreidingsatlassen), rapportages of zijn op internet te raadplegen. Hierbij is tevens gebruik gemaakt van de informatie uit de Nationale Databank Flora en Fauna¹ (NDFF, 2018; geraadpleegd op 19-06-2018). Om een goed beeld te geven van de huidige en potentiële natuurwaarden van het gebied zijn waarnemingen vanaf 1 januari 2008 gebruikt in dit rapport². Ook is de ligging onderzocht van het plangebied ten opzichte van (beschermde waarden van) Natura 2000-gebieden en/of het NNN. De verspreiding van de te verwachten natuurwaarden zijn op GIS-kaarten weergegeven.

3.2 Effectenbeoordeling

De omvang van de werkzaamheden en de veranderingen die worden aangebracht in het plangebied vormen de basis voor de effectenbeoordeling. De effectenbeoordeling houdt rekening met tijdelijke effecten (gedurende de uitvoering van de werkzaamheden) en langdurige effecten (na de uitvoering). In hoeverre het mogelijk is om een complete effectanalyse te maken, is afhankelijk van de volledigheid en bruikbaarheid van de beschikbare verspreidingsgegevens en duidelijkheid over de uit te voeren werkzaamheden en uitvoeringsplanning.

In de effectenbeoordeling wordt ervan uitgegaan dat de werkzaamheden gedurende daglichtperiode worden uitgevoerd. Omdat de exacte werkzaamheden en uitvoeringsperiode en -duur nog niet bekend zijn, wordt in de effectenbeoordeling aangegeven in welke periode veel dan wel weinig (of geen) effecten worden verwacht. Wanneer aanvullend onderzoek noodzakelijk blijkt, is dat ook beschreven, de effectenbeoordeling kan dan pas na uitvoering van het noodzakelijke soortgerichte onderzoek worden afgerond.

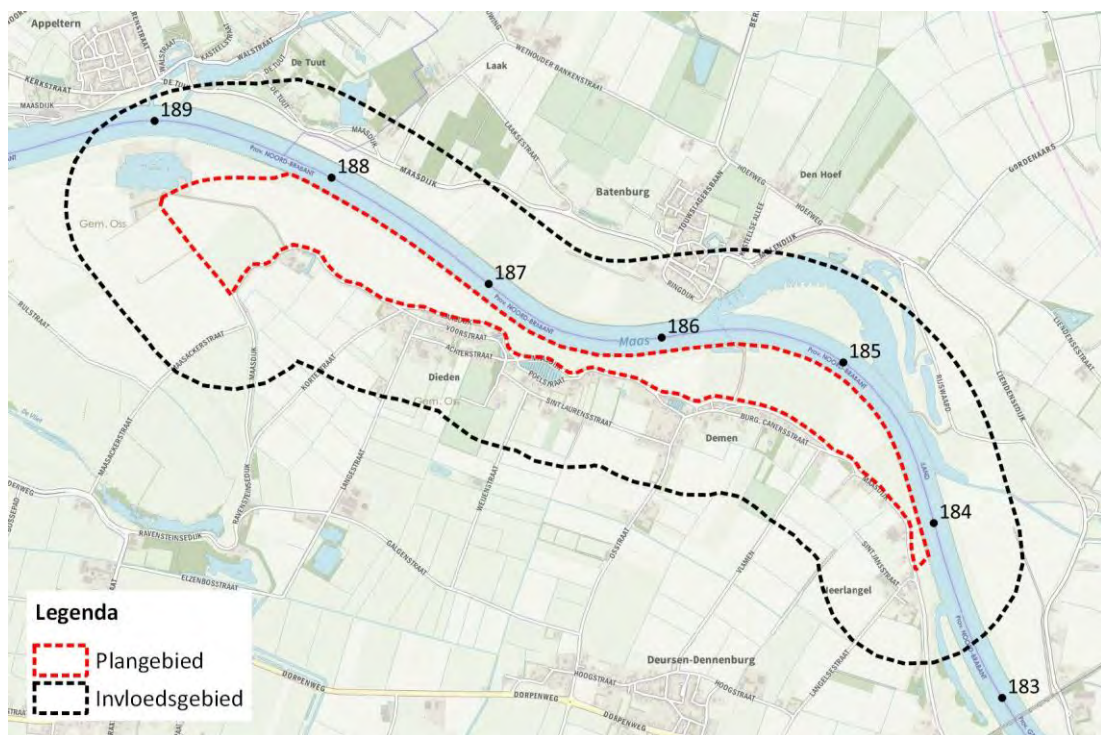
¹ Verdere openbaarmaking van deze gegevens is alleen toegestaan met voorafgaande toestemming van BIJ12. Ook doorlevering van de natuurgegevens op puntniveau is niet toegestaan.

² Het bevoegd gezag hanteert bij een ontheffingsaanvraag over het algemeen de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: "Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn."

4 Plangebied en voornemen

4.1 Huidige situatie

Het plangebied Demen-Dieden (figuur 4.1) omvat de Maasuitewaarden van dijkteen tot rivieroever ter hoogte van Demen en Dieden in de gemeente Oss, vanaf Neerlangel (dijkpaal 401) tot aan de Diedensche Uiterdijk (dijkpaal 448). Het gebied is ongeveer 110 ha groot en omvat circa 4,5 kilometer rivieroever (rivierkilometer 183,7 t/m 188,2). Het gebied waarbinnen waarnemingen op kaart zijn weergegeven betreft het plangebied, inclusief een zone van 500 meter³ afstand. Dit wordt in voorliggend rapport aangeduid met invloedsgebied.

Figuur 4.1 Plan- en invloedsgebied Demen-Dieden met rivierkilometers.

Het plangebied bevindt zich binnen het traject van de MIRT-verkenning Ravenstein-Lith. Onder de noemer Meanderende Maas werkt het waterschap Aa en Maas met partners aan het versterken van de dijk tussen Ravenstein en Lith, het geven van meer ruimte aan de Maas en het ontwikkelen van het gebied. Dit zodat het gebied Ravenstein-Lith voldoet aan de nieuwe normen voor waterveiligheid, die sinds 2017 van kracht zijn. De huidige situatie van het plangebied bestaat uit een overwegend agrarisch landschap (grasland en maïs) met bijbehorend (intensief) agrarisch gebruik (figuur 4.2 en 4.3). Door de hoge ligging leent het buitendijkse land zich voor het verbouwen van bieten en mais en is het nabij Demen als grasland in gebruik. De actuele natuurwaarden van de uiterwaarden zijn daardoor zeer beperkt. Alleen op de deels zandige, aangevulde oeverzones komen hier en daar enigszins soortenrijke vegetaties voor. De uiterwaard is in de loop der tijd hoog opgeslibd en overstroomt in de huidige situatie nog maar heel zelden (eens per 10 jaar).

³ 500 meter als gangbare verstoringsafstand trekvogels en wintergasten

Figuur 4.2: Impressie van het plangebied (Demense Uiterwaard)

Figuur 4.3: Impressie van het plangebied (Diedense uiterwaard)

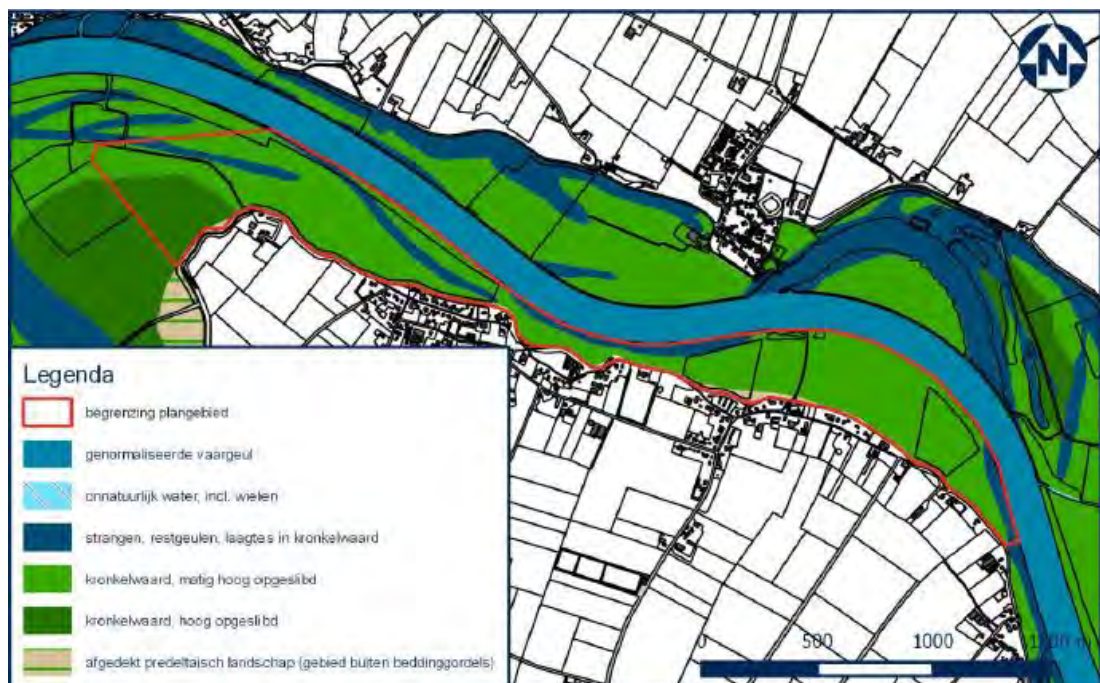
De bakenbomen zijn voor het grootste deel nog aanwezig. De rivieroever is met stenen versterkt. Bij Demen ligt, haaks op de stroomrichting van de Maas, de veerweg naar het pontje naar Batenburg. Deze veerpont vaart naar verwachting alleen in het toeristenseizoen. Aan weerszijden van de veerstoep liggen gegraven laagten met water, achter de stenen rivieroever, waarvan de meest oostelijke waterpartij in open verbinding met de Maas staat.

De dijk bij Demen-Dieden is voorzien van een tuimelkade en een onderbroken markante laanbeplanting, zowel één- als dubbelzijdig. Binnendijs tegen de dijk ligt een tweetal rabattenbosjes. Het dijktracé is licht slingerend, tot de scherpe bocht bij Dieden, die de oude Maasmeander markeert.

4.2 Historie

De Maas is een regenrivier met van oorsprong vele meanders. De rivier heeft bij hoogwater klei en zand afgezet. De dorpen zijn gebouwd op relatief hoge zandige koppen van de oeverwal. De kleilaag in de uiterwaarden varieert sterk in dikte. Ter hoogte van Demen is het kleidek tussen de 2,5 en 3,5 meter dik. Ter hoogte van Dienen zijn in de ondergrond twee oude beddingen van de Maas herkenbaar, waar het kleipakket dikker is dan 4 meter (tot 6 meter).

Sinds de bedijking vanaf de Middeleeuwen is naar verluidt al wateroverlast bij grote afvoeren. Te veel water door het smalle stroombed maakte het risico op een dijkdoorbraak groot. Eeuwenlang was om die reden de Beerse Maas, een groene rivier dwars door het Maasland, een uitweg. Ondanks de Beerse Maas waren er nog steeds dijkdoorbraken, zoals in 1925 bij Overasselt. Daarom werd de Maas in de jaren '30 van de vorige eeuw gekanaliseerd (en genormaliseerd; zie figuur 4.4): bochten werden rechtgetrokken, een strakke hoofdgeul gegraven en er kwam een stuw met sluizencomplexen bij Grave en bij Lith. De rivier heeft sindsdien een vast peil. De zandondergrond ligt hierdoor deels boven en deels onder het stuwpeil van de Maas (bij Lith 4,9 m +NAP). Nagenoeg de hele uiterwaard is bij de Maaswerken in de vorige eeuw afgetopt en afgevlakt. Destijds is dwars door de uiterwaard van Demen niet alleen een nieuwe Maasbedding gegraven; een deel van de Maasoevers is destijds (30 tot 70 meter) verschoven. Over ongeveer 2 kilometer lengte zijn de oude bekribte oeverzones aangevuld met zand en klei. Parallel aan de gekanaliseerde rivierloop is de uiterwaard afgegraven, ten behoeve van een betere doorstroming. Dit wordt de Lelyzone genoemd.

Figuur 4.4: Uitsnede basiskaart landschapsouderdom (bron: Greenhouse Advies B.V.2018)

In het traject Demen-Dienen zijn de meander van Batenburg en de oude Maasarm bij Dienen herkenbaar in het landschap aanwezig (figuur 4.4). Binnendijks zijn oude dijkdoorbraken zichtbaar en het kronkelige dijktracé toont dat er meer dijkdoorbraken

hebben plaatsgevonden, maar bij de Maaswerken zijn verdwenen. Aan de Maasdijk van Dieden staan de markante korenmolen Stella Polaris (1865) en de Sint-Laurentiuskerk uit de 12e eeuw. Op de westelijke grens van het plangebied en de Diedensche Uiterwaarden, liggen binnendijs de grachtrestanten van kasteel Eerbosch (figuur 4.5). Het kasteel stond hier tot 1875. Oorspronkelijk heeft dit kasteel naar verwachting direct aan een, inmiddels vol geslibde, rivierarm gelegen.

Figuur 4.4: Uitsnede Kadastrale kaart 1811-1832,

Figuur 4.5: Schets van 't slot "Eerbosch te Dieten (Bron: Wat was Waar.nl in 1616". Getekend door J. Stellingwerf rond 1723, naar een onbekend voorbeeld)

4.3 Voorkeursalternatief

Het plangebied Demen-Dieden start aan de oostzijde met de oude rivieroever, waar toen de Batenburgse meander nog bestond. Aan de westzijde van het plangebied ligt het reeds in uitvoering zijnde project Diedensche Uiterdijk. Ook hier wordt reliëfvolgend ontleid. Op een hoog deel van dit project is een bos ontwikkeld en is een dassenburcht aanwezig. De dijk bij de kasteellocatie naar dit bos vormt een (landbouwkundige) ontsluiting.

4.3.1 Uitgangspunten voor het ontwerp

Op basis van de gebiedsverkenningen én onderlinge afspraken zijn door de initiatiefnemers een aantal uitgangspunten voor het project benoemd. De onderstaande uitgangspunten bepalen de reikwijdte van het project en de zoekruimte van de alternatieven en de scope van het project.

Natuurontwikkeling

- Het primaire doel is het realiseren van een aaneengesloten, gebiedsdekkend robuust, rijk gestructureerd en riviergebonden natuurgebied met een proportionele bijdrage aan hoogwaterveiligheid met meerwaarde voor de omgeving (toegankelijkheid, verrijking leefomgeving, bijdrage aan hoogwaterveiligheid, etc.). Om de gewenste invloed van de Maas op de natuur en de doorstroombaarheid te vergroten worden de uiterwaarden meerdere meters verlaagd.
- Het project moet een proportionele bijdrage leveren aan de Kaderrichtlijn Water (KRW) door de aanleg van natuurvriendelijke oeverzones langs de Maas en het toevoegen van, met de Maas verbonden ondiepe, deels mee stromende en deels geïsoleerde, nevengeulen.

- Reliëfvolgende ontkleining tot de onderliggende zand ondergrond is het uitgangspunt. De zandspiegel wordt vergraven op locaties waar dat ecologische gezien meerwaarde heeft.
- In het gehele plangebied wordt de verrijkte bovengrond afgegraven. Ook in de terreindelen waar klei blijft zitten, wordt deze voedselrijke bovengrond verwijderd. Dit omdat het oppervlak open water anders te groot wordt.
- In de dijkbeschermingszone A vindt geen verlaging plaats.

Landschapsversterking

- Het streven is het landschap goed beleefbaar en leesbaar maken en de samenhang tussen rivier en uiterwaarden enerzijds alsmede de verticale samenhang anderzijds te versterken. De ontstaansgeschiedenis wordt waar mogelijk, door de vormgeving van de ingrepen, zichtbaar gemaakt.
- De bestaande bakenbomen zijn ingepast in het ontwerp. De gemeente Oss wenst (een duurzaam) behoud van de bakenbomen. Hier is actieve herplant voor nodig. Het ontwerp geeft de mogelijkheid om nieuwe bakenbomen op het verlaagde maaiveld te planten.

Rivierverruiming

- Rivierverruiming is niet het primaire doel, maar het project beoogt wél een proportionele bijdrage te leveren aan de verruiming van de afvoercapaciteit bij hoogwater.

Dijkzone

- Het plangebied omvat de Maasuiterswaarden vanaf de rivieroever tot de teen van de waterkering. Het zomerbed, de dijk en het binnendijs gebied zijn géén onderdeel van het plangebied.
- Dijkverbetering is géén onderdeel van het project. Het project anticipeert waar mogelijk wel op de aanstaande dijkversterking (ruimte voor verbreding, voorlandverbetering, strategische voorraadvorming) mits dit de voortgang van het project niet beperkt.
- In de dijkzone wordt in dit stadium van de planvorming uitgegaan van een principe-oplossing met betrekking tot de piping lengte.

Recreatie

- Het gebied wordt vrij toegankelijk voor extensieve natuurgerichte recreatie (struinen, wandelen, vissen). Er worden slechts spaarzaam recreatieve voorzieningen aangelegd (toegangen, parkeervoorzieningen, informatieborden). Het gebied wordt niet toegankelijk voor ruiters (en menners) teneinde conflicten met de grazende dieren bij voorbaat te vermijden. De aan te leggen wateren worden niet toegankelijk voor gemotoriseerde watersport (dus wel voor kanoën e.d.).
- Het toeristische fietsveer Batenburg-Megen blijft bestaan en wordt in overleg met de eigenaar/beheerder ingepast in het ontwerp.

Terreinbeheer en eigendommen

- Conform de Natuurvisie 'MeerMaas' is een integraal beheer en natuurgerichte seizoensbegrazing het uitgangspunt voor het beheer. Jaarrondbegrazing is in de toekomst mogelijk.

Uitvoering

- Het moet mogelijk zijn om de uitvoering van het project in de oeverzone (RWS-deel) en het overige plangebied (NM-deel), respectievelijk 1/3 en 2/3 van het totale oppervlak, los van elkaar te realiseren.
- Niet-vermarktbaar vrijkomende specie (onder meer bovengrond, onbruikbare kleilagen en zand) wordt in principe binnen het gebied toegepast. Er wordt géén zand gewonnen. Uitwisseling tegen wel vermarktbaar klei is mogelijk, doch alleen daar waar dat bijdraagt aan de projectdoelen.
- De werkzaamheden worden, voor het NM-deel, in pas met de afzetmogelijkheden van de klei, gefaseerd uitgevoerd. Ontgraven terreindelen worden na maximaal 3 jaar definitief opgeleverd naar tevredenheid van de opdrachtgever. De werkrichting is in principe van west naar oost.
- De uitvoering vindt gefaseerd plaats. De uitvoeringssnelheid wordt afgestemd op de jaarlijks beschikbare ruimte om de vrijkomende klei direct af te zetten. De totale uitvoering neemt circa 7-10 jaar in beslag; een en ander is afhankelijk van de markt.
- Op enig moment zal niet meer dan 30% van het plangebied in uitvoering zijn.

4.3.2 Omschrijving van het voorkeursalternatief

Kern van het project is een maaiveldverlaging middels aanleg van geulen (buiten de beschermingszone) in de uiterwaard (figuur 4.6) tot op de onderliggende zandondergrond. Tussen de geulen vormt het verlaagde maaiveld de basis voor natuurontwikkeling. Dit bestaat uit een gevarieerde grasvegetatie, overwegend open, met spontaan gevestigde kruiden, waar door zorgvuldig beheer een beperkt oppervlakte struweel en bomen tot ontwikkeling kunnen komen.

Ter hoogte van Demen ontstaat een brede meestromende ondiepe zandige oevergeul. Deze geul is tweezijdig aangetakt aan de rivier, met instroomdrempels onder het stuwpeil. Tussen de geul en de Maas ontstaan zandige platen en eilanden daar waar de zandspiegel hoger ligt dan het stuwpeil.

De geul is zo vormgegeven dat door het rivierwater steile buitenbochten en flauwe binnenbochten ontstaan. In de buitenbocht ontstaan steilranden, dit is gunstig voor bijvoorbeeld oeverzwaluwen en ijsvogels. In de flauwe binnenbochten zijn de stroomsnelheden beperkt, waardoor hier zich oever- en watervegetaties ontwikkelen.

Figuur 4.6: ontwerp-tekening voorkeursalternatief

De nieuwe Demense geul grenst in het oosten aan de hoger liggende oever, die verwijst naar de oude oever van de Batenburgse Maasmeander. Om het contrast tussen de hoge oude oever en de nieuwe verlaagde zandige geul in de zandige omgeving te accentueren, wordt een struinpad op hoogte naar de instroomopening gemaaid.

Het veer naar Batenburg behoudt zijn toegang in de vorm van een brede vlonder. Na ontkleien wordt de vlonder ondersteund door een landhoofd op een eilandje. Doordat de Demense geul relatief breed is en dat de bestaande laagten nabij de veerstoep in het ontwerp worden opgenomen, behoudt Demen de visuele relatie met de rivier. Naar verwachting wordt de Maas vanaf de omgeving van de Veerweg zelfs beter zichtbaar.

De geul van Demen wordt aan de westzijde begrensd door de oude maasoever van de Batenburgse meander. Dit terrein wordt tot op kribhoogte afgegraven, zodat deze oude Maasoever herkenbaar wordt.

Tussen Demen en Dieden wordt geen klei gewonnen. De uiterwaard is hier zo smal dat verlagen binnen de dijkbeschermingszone zou vallen. Wel wordt hier voorzien in een pad berijdbaar door rolstoelgebruikers. Dit pad sluit aan op bestaande dijkafritten, zodat een ommetje ontstaat.

Ten westen van Dieden worden twee geulen aangelegd. Dicht bij de dijk komt een nagenoeg permanent van de Maas geïsoleerde geul waar waterplanten groeien. (voor deze geul geldt de (vegetatierijke) meander van de oude Maas in de Diedensche Uiterdijk als voorbeeldgebied) De geïsoleerde geul ligt op de plaats waar op de historische kaart ook een geul is te zien. De tussengelegen gronden zijn in deze uiterwaard slechts lokaal zandig. Het kleipakket is hier zo dik, dat door alles afgraven alleen water zou ontstaan. Daar blijft een deel van de klei achter.

Tussen de geïsoleerde geul en de rivier komt een kleine meestromende geul. Het tracé van deze geul is afgeleid van de historische situatie: hier lag vroeger een oude kade.

Nabij de geïsoleerde geul is de Lelyzone in de huidige situatie plaatselijk nog redelijk zichtbaar. Doordat de dijkzone niet af gegraven wordt, blijft de Lelyzone als terreinsprong herkenbaar. Tegenover het voormalig kasteel vervalt het landbouwpad. Hier wordt de Lelylijn de nieuwe oever van de geïsoleerde geul, waardoor een terreinsprong ontstaat. Bovenop de steilrand (figuur 4.6) is over een breedte van ca 40 meter de mogelijkheid vanaf de dijk te wandelen in de richting van het bestaande bos. Het terrein ten zuiden van deze Lelylijn is aangewezen als uitwissellocatie. Dat betekent dat er, buiten een royale zone om het bos, tussen Lelyzone, dijkzone en de aanwezige Maasheg klei wordt gewonnen. Het maaiveld wordt na ontkleien aangevuld in aansluiting op de bestaande laagte in de dijkzone. Hier wordt in de dijkzone eveneens niet afgegraven. De mogelijke archeologische waarden van deze dijkzone maakt afgraven onverstandig. Bovendien is er al sprake van een laagte.

Voor de oever van het zomerbed over het gehele traject Demen-Dieden voorziet het ontwerp in aanleg van een natuurlijke oever door het verwijderen van de stortsteen en verlaging van de uiterwaard tot op de zandondergrond. Ter plekke van de oevertaanvullingen worden de oude kribben (aangelegd rond 1854-1891) zo mogelijk blootgelegd.

De bakenbomen zijn van landschappelijke waarde en worden waar mogelijk ingepast in het ontwerp. Dat betekent dat de bakenbomen dan op kleine verhogingen komen te staan, ruim om de stam en in stroomrichting ovaal, nadat het terrein om de bomen is verlaagd.

5 Huidige beschermde natuurwaarden

5.1 Beschermde Soorten

5.1.1 Planten

Vanuit de beschikbare verspreidingsgegevens (NDFF 2018) zijn, binnen de invloedssfeer van het plangebied, geen waarnemingen bekend van beschermde plantensoorten. Op basis van terreinkenmerken, habitateisen en recente verspreidingsgegevens wordt het voorkomen van beschermde plantensoorten binnen het plangebied niet verwacht.

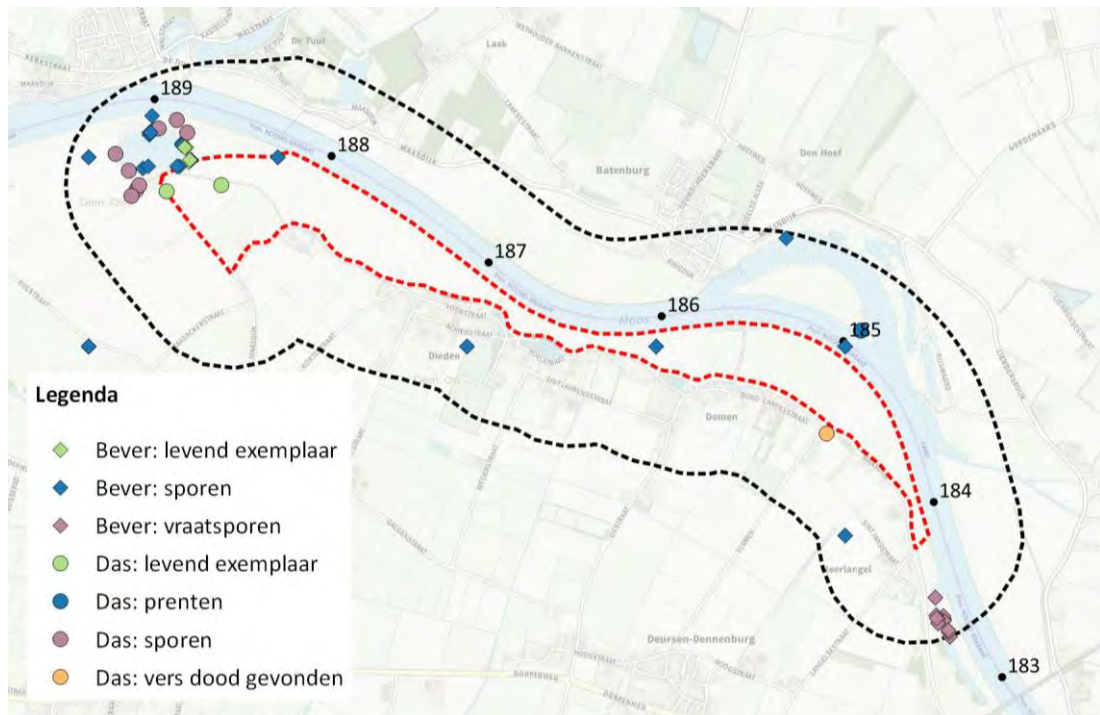
5.1.2 Grondgebonden zoogdieren

De verspreidingsgegevens van grondgebonden zoogdieren (Broekhuizen *et al.* 2016; NDFF 2018) geven aan dat in het invloedsgedebied van het plangebied diverse beschermde grondgebonden zoogdiersoorten zijn waargenomen (bijlage 3). Voor veel van de mogelijk voorkomende soorten (onder andere aardmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, haas, huisspitsmuis, konijn, ree, veldmuis en vos) geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling (Provincie Noord-Brabant 2016). Dit wil zeggen dat voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing van de Wnb hoeft te worden aangevraagd. Voor deze groep soorten geldt echter wel, net als voor niet beschermde soorten, te allen tijde de zorgplicht.

Deze vrijstelling geldt niet voor de binnen de invloedssfeer waargenomen bever en das. Mogelijk komen ook marterachtigen als bunzing, hermelijn, steenmarter en wezel in het plangebied voor.

- Bevers komen voor in het overgangsgebied tussen land en water zoals moerassen, langs beken, rivieren en meren. De bever heeft een voorkeur voor rustige rivieren en meren omzoomd door broekbossen met bomen als wilg en es. Langs de oevers van de Maas en de wateren bij het voetveer is geschikt foerageergebied aanwezig. In het planbied zijn beversporen bekend (figuur 5.1). Zichtwaarnemingen zijn bekend vanuit de Diedensche Uiterdijk direct ten westen van het plangebied. Recente waarnemingen (2016) van vraatsporen worden vermeld in de Middelwaard direct ten zuidoosten van het plangebied. Het plangebied heeft door het groot en deels agrarisch gebruik nagenoeg geen functie voor bever. De aanwezigheid van burchten wordt op basis van terreinkenmerken en recente verspreidingsgegevens niet verwacht.
- De das komt voor in een breed scala aan biotopen, met een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. Maar ook andere open terreinen, zoals vochtige heiden en rivierdalen zijn geschikte leefgebieden. Binnen het plangebied zijn zichtwaarnemingen en sporen bekend nabij en in de Diedensche Uiterdijk (figuur 5.1). In 2018 is nabij Demen een dood exemplaar aangetroffen. Op een hoog deel ten westen van het plangebied is in een bos een dassenburcht aanwezig.
- De bunzing, hermelijn, steenmarter en wezel komen voor in een breed scala aan biotopen maar hebben de voorkeur voor kleinschalig landschap met voldoende dekking, deze dekking bestaat onder andere uit oeverbegroeiingen, droge sloten, heggen, houtwallen, bosranden en akkerranden. De bunzing is gebonden aan waterrijke gebieden, de steenmarter en wezel komen naast waterrijke gebieden ook in drogere gebieden voor. Het huidige plangebied heeft een open karakter met enkele ruige

graslanden. Naast de bakenbomen is, bij het fiets- en voetveer, een bosschage aanwezig en wordt de zuidzijde van het plangebied grotendeels begrensd door een bomenrij/laan. Het plangebied vormt een beperkt geschikt potentieel leefgebied. Omdat deze martersoorten een territorium hebben van meerdere hectares kan het plangebied onderdeel uitmaken van het leefgebied van deze soorten.

Figuur 5.1: Waarnemingen van bever en das binnen de invloedssfeer.

5.1.3 Vleermuizen

De verspreidingsgegevens van vleermuizen (Broekhuizen et. al. 2016; NDFF 2018) geven aan dat binnen de invloedssfeer van het plangebied diverse vleermuissoorten kunnen voorkomen. Alle vleermuizen zijn strikt beschermd conform de Wnb. Binnen het invloedsgedebiet voorkomen vleermuissoorten zijn baardvleermuis, Brandts vleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis (bijlage 4). Mogelijk komen ook rosse vleermuis en watervleermuis in het invloedsgedebiet voor.

Vleermuizen maken gebruik van lijnelementen bestaande uit bijvoorbeeld watergangen en bomenrijen. Er zijn binnen het plangebied geen doorgaande lijnelementen met bomen aanwezig. De rivier vormt wel een doorgaand lijnelement. De bomen op de dijk en de bakenbomen langs de maas zijn in potentie wel geschikt, maar vormen geen onderdeel van het plangebied.

In het plangebied is beperkte dekking aanwezig (bomen aan de noord en zuidzijde van de begrenzing van het plangebied). Naar verwachting maken met name de graslanden onderdeel uit van het foerageergebied. Boven deze percelen zal met name gevoerageerd worden in de nabijheid van bomen (dekking). Gezien de beperkte dekking wordt geen essentieel foerageergebied verwacht.

In het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig, verblijfplaatsen van typische gebouw bewonende (bijvoorbeeld gewone dwergvleermuis) soorten worden binnen het plangebied niet verwacht. De bomen op de dijk en de bakenbomen langs de maas zijn in potentie geschikt als verblijfplaats van boombewonende soorten en soorten die zowel in bomen als gebouwen voorkomen.

5.1.4 Amfibieën

De verspreidingsgegevens van amfibieën (NDFF 2018; RAVON 2016) geven aan dat binnen de invloedssfeer van het plangebied diverse amfibieënsoorten aanwezig zijn (bijlage 5). Voor veel van de mogelijk voorkomende soorten (onder andere bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander) geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling (Provincie Noord-Brabant, 2016). Dit wil zeggen dat voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing van de Wnb hoeft te worden aangevraagd. Voor deze groep soorten geldt echter wel, net als voor niet beschermde soorten, te allen tijde de zorgplicht.

Deze vrijstelling geldt niet voor de in de verspreidingsgegevens vermelde kamsalamander. Deze soort is aanwezig in het rabattenbos bij Demen. In het plangebied zijn een tweetal mogelijk geschikte voortplantingswateren aanwezig nabij het voetveer. Deze wateren zijn echter in zeer beperkte mate geschikt vanwege de aanwezigheid van vis.

5.1.5 Reptielen

Uit verspreidingsgegevens blijkt dat er binnen het invloedsgebied de afgelopen tien jaar geen beschermde reptielensoorten zijn waargenomen (NDFF 2018; RAVON, 2016). Op basis van terreinkenmerken, habitateisen (Creemers & Van Delft, 2009) en recente verspreidingsgegevens wordt de aanwezigheid van beschermde reptielensoorten uitgesloten.

5.1.6 Vissen

Uit de beschikbare verspreidingsgegevens (NDFF 2018; RAVON 2016) blijkt dat binnen het invloedsgebied de beschermde grote modderkruiper aanwezig is (bijlage 6). Op basis van terreinkenmerken, habitateisen (Creemers & Van Delft, 2009) en recente verspreidingsgegevens worden andere beschermde vissoorten uitgesloten.

De grote modderkruiper is aanwezig buiten het plangebied, in enkele binnendijkse wateren bij Dieden. Deze soort heeft een voorkeur voor verlandende wateren in laag dynamische overstromingsvlakten en moerasgebieden. Ze prefereert ondiepe wateren met een dikke modderlaag en een uitbundige waterplantengroei. Op basis van deze gegevens is het niet uit te sluiten dat grote modderkruiper voorkomt in de poelen nabij de veerpont. Er zijn geen andere jaarrond watervoerende watergangen in het plangebied aanwezig.

5.1.7 Libellen, dagvlinders en overige ongewervelden

Vanuit de verspreidingsgegevens (NDFF 2018, Bos *et al.* 2006; vlinderstichting.nl) van libellen, dagvlinders en overige ongewervelden zijn binnen 1 kilometer van het plangebied geen waarnemingen bekend van beschermde libellen- of dagvlindersoorten of overige soorten ongewervelden. Op basis van terreinkenmerken, habitateisen en recente

verspreidingsgegevens wordt de aanwezigheid van beschermde ongewervelden in het plangebied uitgesloten.

5.1.8 Vogels

In voorliggend onderzoek is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Op basis van expert judgement en bekende verspreidingsgegevens (onder andere NDFF 2018⁴) is beoordeeld welke soorten aanwezig kunnen zijn in het onderzoeksgebied. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen algemeen voorkomende broedvogels en soorten met jaarrond beschermde nesten.

Algemeen beschermde (broed-) vogels

Op basis van de beschikbare verspreidingsgegevens (NDFF 2018) is het voorkomen van diverse algemeen beschermde vogelsoorten binnen het plangebied bekend. Waarnemingen van broedende exemplaren zijn bekend van onder andere houtduif, ringmus, spreeuw en witte kwikstaart. Door beperkte dekking zullen slechts enkele individuen van zangvogels nestelen in het plangebied. Buiten het plangebied is dekking aanwezig die geschikt is als broedlocatie. Binnen het plangebied is beperkt open water aanwezig waardoor broedgevallen van watervogels waarschijnlijk niet tot beperkt aanwezig zullen zijn. De graslanden en akkerranden zijn geschikt voor hoender- en weidevogelsoorten die voorkomen in het plangebied, broedgevallen van deze soorten kunnen niet worden uitgesloten.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Vanuit de beschikbare verspreidingsgegevens zijn binnen de invloedssfeer waarnemingen bekend van de volgende soorten: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil en zwarte wouw (bijlage 7).

Deze soorten hebben hun in de meeste gevallen hun nest of rustplaats in bomen, kunstmatige nesten of op/in gebouwen. Door het ontbreken van gebouwen in het plangebied kan het voorkomen van jaarrond beschermde nesten van gierzwaluw, huismus en steenuil worden uitgesloten.

Van roek en steenuil zijn waarnemingen bekend van nestindicerend gedrag. Voor de andere soorten (boomvalk, buizerd, havik, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer en wespendif) geldt dat zij foerageren in halfopen tot open terrein in de nabijheid van bomen waarin zij een (tijdelijke) verblijfplaats hebben. Het is niet uit te sluiten dat in de bakenbomen aan de noordzijde en de rijbeplanting aan de zuidzijde nest- of rustplaatsen aanwezig zijn van deze soorten.

⁴ In de gegevens van het NDFF is niet geselecteerd op type waarnemingen zoals, bijvoorbeeld enkel broedvogeltellingen voor de vogels. De waarnemingen van vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestlocatie betreffen een overzicht van alle op het moment van opvragen goedgekeurde actuele waarnemingen, dus ook losse waarnemingen en niet alleen broedgevallen.

5.2 Gebiedenbescherming

5.2.1 Natura 2000-gebieden

Het plangebied heeft geen status als Natura 2000-gebied, het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Rijntakken' ligt op circa 7 kilometer ten noorden van het plangebied (zie hoofdstuk 7). 'De 'Rijntakken' zijn aangewezen als Habitat- en Vogelrichtlijngebied. Op grotere afstand liggen andere Natura 2000-gebieden zoals 'Sint Jansberg' (20 kilometer), 'De Bruuk' (21,5 kilometer) en 'Oeffelter Meent' (22,5 kilometer).

5.2.2 NNN-gebieden

Het plangebied valt binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) of Natuurnetwerk Brabant (NNB; hoofdstuk 8). Een groot deel bestaat uit nog om te vormen agrarisch gebied. Daarnaast zijn binnen de begrenzing van het plangebied de types N01.03 Rivier- en moeraslandschap, N12.04 Zilt- en overstromingsgrasland en N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos aanwezig. Buiten de begrenzing van het plangebied zijn de types N01.03, N04.02 Zoete plas, N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland, N14.03 haagbeuken- en essenbossen, N16.03 Droog bos met productie en N17.05 Wilgengriend aanwezig.

6 Effecten beoordeling soortenbescherming

6.1 Algemeen

Op basis van het literatuuronderzoek en veldbezoek wordt geconcludeerd dat er beschermde grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, amfibieën, vissen en algemeen en jaarrond beschermde broedvogelsoorten in het plangebied kunnen voorkomen. De aanwezigheid van andere beschermde soorten en negatieve effecten op deze soorten als gevolg van de realisatie van het voorkeursalternatief worden uitgesloten.

6.2 Grondgebonden zoogdieren

Algemeen beschermde soorten

In het plangebied komen algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën voor. Voor de te verwachten soorten geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling (Provincie Noord-Brabant, 2016). Dit wil zeggen dat voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing van de Wnb hoeft te worden aangevraagd. Voor deze soorten geldt echter te allen tijde de zorgplicht. Omdat deze soorten jaarrond actief kunnen zijn kan geen werk voorkeursperiode worden aangegeven.

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen is voor de algemeen beschermde grondgebonden zoogdieren geen nader onderzoek of een ontheffing in het kader van de Wnb nodig.

Bever

Het plangebied is langs de randen geschikt als foerageergebied voor de bever. De aanwezigheid van burchten is niet bekend binnen het plangebied en wordt op basis van de aanwezigheid van stortsteen langs de oevers uitgesloten. Het plangebied heeft geen essentiële functies. Na herinrichting van het plangebied zal het areaal geschikte leefgebied voor deze soort toenemen.

Het voornemen heeft een positieve invloed op de bever door realisatie van leefgebied voor deze soort. Omdat het plan geen negatieve effecten heeft is een ontheffing niet nodig.

Das en andere marterachtigen

Het plangebied is onderdeel van het leefgebied van de das en mogelijk ook voor bunzing, hermelijn, steenmarter en wezel. Er zijn geen bekende verblijfplaatsen in het plangebied aanwezig. Net buiten het plangebied is aan de westzijde een dassenburcht bekend. Door de herinrichting verandert het areaal geschikt foerageergebied en is deze (tijdelijk) minder geschikt voor deze soorten. Het areaal gaat echter niet verloren, waardoor uitvoering van het voorkeursalternatief geen negatieve gevolgen heeft voor de populaties van deze soorten.

Voor de realisatie van het voornemen is nader onderzoek of een ontheffing voor de das, bunzing, hermelijn, steenmarter en wezel niet nodig.

6.3 Vleermuizen

Vliegroutes en foerageergebieden

Opgaande lijnvormige structuren en open water kunnen fungeren als vliegroute en foerageergebied voor baardvleermuis, Brandts vleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis. In het planbied zijn (met uitzondering van de rivier) geen doorgaande lijnelementen aanwezig. De rivier vormt wel een lijnelement, maar deze vliegroute functie wordt binnen dit project niet aangetast. Er worden daarmee geen effecten op essentiële vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen verwacht.

Verblijfplaatsen

Potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen zijn binnen het invloedsgebied aanwezig in de vorm van bomen op de dijk en de bakenbomen langs de Maas. Geen van deze bomen zullen gekapt worden, waardoor met zekerheid geen verblijfplaatsen aangetast zullen worden.

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen is voor vleermuizen geen nader onderzoek of een ontheffing in het kader van de Wnb nodig.

6.4 Amfibieën

Algemeen beschermde soorten

In het plangebied komen algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën voor. Voor de te verwachten soorten geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling (Provincie Noord-Brabant, 2016). Dit wil zeggen dat voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing van de Wnb hoeft te worden aangevraagd. Voor deze soorten geldt echter te allen tijde de zorgplicht. Omdat deze soorten jaarrond actief kunnen zijn kan geen voorkeursperiode worden aangegeven.

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen is voor de algemeen beschermde amfibieën geen nader onderzoek of een ontheffing in het kader van de Wnb nodig.

Kamsalamander

Van de kamsalamander zijn enkele waarnemingen bekend in het invloedsgebied. Op basis van de beschikbare verspreidingsgegevens is er een kleine kans op effecten op kamsalamander, omdat er leefgebied in de directe omgeving van het dijktraject aanwezig is. Hoewel de kans zeer laag is, is de soort daardoor mogelijk ook aanwezig in de waterpartijen bij het voetveer. Door gerichte inventarisatie van deze wateren uit te voeren kan hierover duidelijkheid worden gegeven.

Actualisatie januari 2020

Voor de soort kamsalamander is uit de natuurtoets naar voren gekomen dat het plangebied in potentie geschikt leefgebied is voor kamsalamander. Deze soort kan mogelijke schade ondervinden als gevolg van de voorgenomen planontwikkeling op de locatie. Daarom is in twee poelen met eDNA onderzocht of deze soort daadwerkelijk aanwezig is. Op basis van de uitkomsten van het eDNA onderzoek is gebleken dat er geen DNA sporen zijn

aangetroffen van de kamsalamander. Daarom kan worden geconcludeerd dat beide poelen geen onderdeel uitmaken van het leefgebied van kamsalamander⁵.

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen is voor de kamsalamander geen nader onderzoek of een ontheffing in het kader van de Wnb nodig.

6.5 Vissen

Grote modderkruiper

Van de grote modderkruiper zijn enkele waarnemingen bekend in het invloedsgebied. Op basis van de beschikbare verspreidingsgegevens is er een kleine kans op effecten op deze soort, omdat er leefgebied in de directe omgeving van het dijktraject aanwezig is. Mogelijk is de soort ook aanwezig in de waterpartijen bij het voetveer. Door gerichte inventarisatie van deze wateren uit te voeren kan hierover duidelijkheid worden gegeven.

Voor de soort grote modderkruiper is uit de natuurtoets naar voren gekomen dat het plangebied in potentie geschikt leefgebied is voor grote modderkruiper. Deze soort kan mogelijke schade ondervinden als gevolg van de voorgenomen planontwikkeling op de locatie. Daarom is in twee poelen met eDNA onderzocht of deze soort daadwerkelijk aanwezig is. Op basis van de uitkomsten van het eDNA onderzoek is gebleken dat er geen DNA sporen zijn aangetroffen van de grote modderkruiper. Daarom kan worden geconcludeerd dat beide poelen geen onderdeel uitmaken van het leefgebied van grote modderkruiper⁶.

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen is voor de grote modderkruiper geen nader onderzoek of een ontheffing in het kader van de Wnb nodig.

6.6 Broedvogels

Algemene broedvogels

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Voor werkzaamheden met schadelijke effecten op broedvogels wordt veelal geen ontheffing verleend, omdat het (starten van de) uitvoering van de werkzaamheden buiten het broedseizoen over het algemeen een goed alternatief vormt. In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en half augustus worden aangehouden als broedseizoen. Rekening houden met het broedseizoen is derhalve een belangrijke randvoorwaarde voor voorliggend project.

Het plangebied is in potentie geschikt als broedlocatie van algemene broedvogels. Negatieve effecten op algemene broedvogels kunnen niet zonder meer worden uitgesloten.

⁵ Lievense, 17M007013_ECO NO grote modderkruiper en kamsalamander_v1

⁶ Lievense, 17M007013_ECO NO grote modderkruiper en kamsalamander_v1

Het aanvragen van een ontheffing voor deze soortgroep is niet mogelijk. Door buiten het broedseizoen te werken, het opstarten van de werkzaamheden voor start van het broedseizoen en / of het treffen van preventieve maatregelen ter voorkoming van (nieuw) vestiging, kunnen negatieve effecten, en daarmee een overtreding van de Wnb worden voorkomen.

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Voor een aantal broedvogelsoorten geldt dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn⁷. Bij verstoring of vernieling van nesten of leefgebied moet voor deze soorten ook buiten het broedseizoen een ontheffing aangevraagd worden. Op basis van de beschikbare verspreidingsgegevens kunnen boomvalk, buizerd, havik, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer en zwarte wouw binnen het invloedsgebied een jaarrond beschermde nestplaats hebben. De aanwezigheid van andere vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestlocatie wordt op basis van terreinkenmerken, habitateisen en recente verspreidingsgegevens uitgesloten.

Binnen het invloedsgebied zijn in potentie diverse verblijfplaatsen / nestlocaties van deze soorten aanwezig (onder andere horsten en roestplaatsen), waaronder de bomen op de dijk en de bakenbomen langs de Maas. Geen van deze bomen zullen gekapt worden, waardoor met zekerheid geen verblijfplaatsen / nestlocaties aangetast zullen worden.

Het voornemen heeft geen negatieve effecten op vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats. Een ontheffing is niet nodig.

6.7 Conclusie en advies soortenbescherming

Uit de uitgevoerde verkenning blijkt dat de voorgenomen maatregelen (negatieve) effecten hebben op een selectie van beschermde soorten. Tabel 6.1 geeft een opsomming van de te verwachten effecten op beschermde soorten als gevolg van uitvoering van het voorkeursalternatief.

Uit het overzicht blijkt dat geen nader onderzoek danwel ontheffing nodig is voor realisatie van het voorkeursontwerp.

⁷ Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de ooievaar, boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek, wespandief, zwarte wouw, slechtvalk, sperwer, steenuil, kerkuil, oehoe, gierzwaluw, grote gele kwikstaart en huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Voormalige Dienst Regelingen, 2009, thans de RVO)

Tabel 6.1: Overzicht van (potentiele) effecten op beschermde soorten

Zoogdieren	Mogelijk effect	Nader onderzoek	Ontheffing
Bever	Kans op tijdelijke verstoring van verblijfplaatsen en leefgebied	Nee	Geen ontheffing nodig
Das	Kans op tijdelijke verstoring van leefgebied	Nee	Geen ontheffing nodig
Marterachtigen	Kans op tijdelijke verstoring van leefgebied	Nee	Geen ontheffing nodig
Vleermuizen			
Vliegroules en foerageergebied	Geen negatieve gevolgen	Nee	Geen ontheffing nodig
Verblijfplaatsen in bomen	Kans op aantasting van verblijfplaatsen in de te kappen bomen	Nee	Geen ontheffing nodig
Amfibieën			
Kamsalamander	Kans op aantasting leefgebied en verblijfplaatsen	Nee	Geen ontheffing nodig
Vissen			
Grote modderkruiper	Kans op aantasting leefgebied en verblijfplaatsen	Nee	Geen ontheffing nodig
Broedvogels			
Algemeen beschermd	Aantasting van verblijfplaatsen in het broedseizoen niet toegestaan	Nee	Geen ontheffing mogelijk
Jaarrond beschermd	Geen negatieve gevolgen	Nee	Geen ontheffing nodig

7.1.3 Algemene doelen

Voor alle Natura 2000-gebieden zijn algemene doelen geformuleerd die betrekking hebben op behoud van de bijdrage aan de biologische diversiteit en de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie (EU). Deze algemene doelen staan voor behoud en, indien van toepassing, herstel van:

1. De bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. De bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de EU, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aanwezen;
3. De natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
4. De op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aanwezen.

7.1.4 Instandhoudingsdoelstellingen

De algemene doelen en kernopgaven zijn per Natura 2000-gebied nader uitgewerkt in specifieke instandhoudingsdoelen. Het Natura 2000-gebied 'Rijntakken' is aangewezen als Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebied. De specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor dit Natura 2000-gebied zijn opgenomen in tabel 7.1.

Tabel 7.1: Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Rijntakken

Habitattypen		SVI Landelijk	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Doel populatie
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	-	>	>	n.v.t.
H3260B	Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden)	-	>	=	n.v.t.
H3270	Slikkige rivieroever	-	>	>	n.v.t.
H6120	Stroomdalgraslanden	--	>	>	n.v.t.
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	+	=	=	n.v.t.
H6430B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	-	=	=	n.v.t.
H6430C	Ruigten en zomen (droge bosranden)	-	>	>	n.v.t.
H6510A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	-	>	>	n.v.t.
H6510B	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	--	>	>	n.v.t.
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	-	>	>	n.v.t.
H91E0A	Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)	-	=	>	n.v.t.
H91E0B	Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	--	>	>	n.v.t.
H91E0C	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	=	=	n.v.t.
H91F0	Droge hardhoutoibossen	--	>	>	n.v.t.
Habitatsoorten					
H1095	Zeeprík	-	>	>	>
H1099	Rivierprík	-	>	>	>
H1102	Elft	--	=	=	>

H1106	Zalm	--	=	=	>
H1134	Bittervoorn	-	=	=	=
H1145	Grote modderkruiper	-	>	>	>
H1149	Kleine modderkruiper	+	=	=	=
H1163	Rivierdonderpad	-	=	=	=
H1166	Kamsalamander	-	>	>	>
H1318	Meervleermuis	-	=	=	=
H1337	Bever	-	=	>	>
Broedvogelsoorten					
A004	Dodaars	+	=	=	45
A017	Aalscholver	+	=	=	660
A021	Roerdomp	--	>	>	20
A022	Woudaapje	--	>	>	20
A119	Porseleinhoen	--	>	>	40
A122	Kwartelkoning	-	>	>	160
A153	Watersnip	--	=	=	17
A197	Zwarte stern	--	=	=	240
A229	Ijsvogel	+	=	=	25
A249	Oeverzwaluw	+	=	=	680
A272	Blauwborst	+	=	=	95
A098	Grote karekiet	--	>	>	70
Niet-broedvogelsoorten					
A005	Fuut	-	=	=	570
A017	Aalscholver	+	=	=	1300
A037	Kleine zwaan	-	=	=	100
A038	Wilde zwaan	-	=	=	30
A039	Toendrarietgans (foerageerfunctie)	+	=	=	125
A039	Toendrarietgans (slaapplaatsfunctie)	+	=	=	2800
A041	Kolgans (foerageerfunctie)	+	=	=	35400
A041	Kolgans (slaapplaatsfunctie)	+	=	=	180100
A043	Grauwe gans (foerageerfunctie)	+	=	=	8300
A043	Grauwe gans (slaapplaatsfunctie)	+	=	=	21500
A045	Brandgans (foerageerfunctie)	+	=	=	920
A045	Brandgans (slaapplaatsfunctie)	+	=	=	5200
A048	Bergeend	+	=	=	120
A050	Smient	+	=	=	17900
A051	Krakeend	+	=	=	340
A052	Wintertaling	-	=	=	100
A053	Wilde eend	+	=	=	6100
A054	Pijlstaart	-	=	=	130
A056	Slobeend	+	=	=	400
A059	Tafeleend	--	=	=	990
A061	Kuifeend	-	=	=	2300
A068	Nonnetje	-	=	=	40
A125	Meerkoet	-	=	=	8100
A130	Scholekster	--	=	=	340

A140	Goudplevier	--	=	=	140
A142	Kievit	-	=	=	8100
A151	Kemphaan	-	=	=	1000
A156	Grutto	--	=	=	690
A160	Wulp	+	=	=	850
A162	Tureluur	-	=	=	65

SVI landelijk Landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig); = behoudsdoelstelling; > verbeter- of uitbreidingsdoelstelling; =<) achteruitgang ten gunste van ander habitatype of soort toegestaan.

7.1.5 Selectie van effecten

Verschillende elementen van de planontwikkeling kunnen leiden tot effecten op de aanwezige en te ontwikkelen natuurwaarden van het Natura 2000-gebied 'Rijntakken'. De overheid heeft in de vorm van de effectenindicator 'Natura 2000 – ecologische randvoorwaarden en storende factoren' (Broekmeyer, 2005 & Aanvulling uit 2008) een instrument ontwikkeld waarmee mogelijk schadelijke effecten als gevolg van een voornemen kunnen worden verkend.

In de effectenindicator zijn de negentien meest voorkomende storende factoren beschreven. Een soort of habitatype is gevoelig voor een storende factor als 'in zijn algemeenheid' het voorkomen van de storende factor leidt tot negatieve effecten op een soort of habitatype. Negatieve effecten kunnen weer de gunstige staat van instandhouding beïnvloeden. Het plangebied is buiten het Natura 2000-gebied gelegen. In dit hoofdstuk wordt nagegaan of er sprake is van externe werking als gevolg van de evenementen. De mogelijke effecten van de geselecteerde storingsfactoren, op de door de Wnb beschermde soorten en habitattypen, worden hieronder besproken.

Selectie van relevante storingsfactoren

Uit een analyse van de storingsfactoren volgt dat mogelijke effecten beperkt zijn tot chemische effecten in de vorm van verzuring (3) of vermesting (4).

Effecten als gevolg van oppervlakteverlies (1) en versnippering (2) zijn niet aan de orde omdat er geen ingrepen in het Natura 2000-gebied zijn voorzien. Door de aard van de ingreep zijn ook effecten als gevolg van verzoeting (5), verzilting (6), verdroging (8), vernatting (9), veranderingen in stroomsnelheid (10), veranderingen in overstromingsfrequentie (11) en veranderingen in dynamiek substraat (12, mechanische effecten (17), veranderingen in populatie dynamiek (18) en bewust veranderingen in soortensamenstelling (19) uit te sluiten. Effecten als gevolg van verstoring door geluid (storingsfactornummer 13), licht (14), trillingen (15) optische verstoring (16) worden uitgesloten op basis van de afstand tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied.

Niet alle beschermde soorten en habitats zijn even gevoelig voor de betreffende storingsfactoren (bijlage 5). Een soort is gevoelig voor een storende factor als 'in zijn algemeenheid' het voorkomen van de storende factor leidt tot negatieve effecten. Deze negatieve effecten kunnen op hun beurt weer de gunstige staat van instandhouding beïnvloeden. De gevoeligheid van de soort wordt in de effectenindicator ingeschaald als zeer gevoelig (rood), gevoelig (oranje) of niet gevoelig (groen). Voor sommige soorten is onvoldoende literatuur beschikbaar om de gevoeligheid voor een bepaalde storingsfactor te kunnen bepalen.

7.1.6 Effectbeoordeling verzuring en vermisting

Actualisatie stikstofdepositie (jan. 2020)

Als gevolg van de werkzaamheden tijdens de uitvoering is mogelijk een (tijdelijk) verhoogde waarde van stikstof aanwezig. Deze extra uitstoot kan een negatief effect hebben op de omliggende Natura 2000-gebieden. In oktober 2019 is de netto stikstofdepositie berekend⁸ door de depositie die door het huidige (intensieve) agrarische gebruik is veroorzaakt, af te trekken van de depositie die de uitvoering van het plan veroorzaakt. Door het verdwijnen van landbouwgronden daalt de netto stikstofdepositie. Overal buiten het plangebied, ter hoogte van de stikstofgevoelige habitattypen in Natura2000-gebieden, neemt de stikstofdepositie als gevolg van de totale planvorming ook af in de orde grootte van 0,1 tot 1 mol N/ha/jaar. Significante negatieve effecten door stikstofdepositie door uitvoering van het plan zijn daarmee uitgesloten.

7.1.7 Conclusie

Het plangebied ligt op grote afstand buiten het Natura 2000-gebied 'Rijntakken'. Van directe aantasting van het Natura 2000-gebied en de instandhoudingsdoelstellingen in de vorm van ruimtebeslag is geen sprake. Ook effecten als gevolg van extra verstoring (licht, geluid, trillingen of optische verstoring), vernatting/verdroging, verontreiniging of chemische effecten (verzuring of vermisting) zijn er niet te verwachten. De realisatie van het voornemen heeft geen negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied. Een nadere toetsing of vergunning is niet nodig.

7.2 Natuurnetwerk Nederland / Natuurnetwerk Brabant

7.2.1 Inleiding

Naast de wettelijke bescherming van de Natura 2000-gebieden heeft Nederland de bescherming van andere gebieden planologisch vastgelegd in het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De bescherming van het NNN vindt plaats door toetsing van de bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen aan het NNN-beleid.

De bescherming van de NNN is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro: Stb 2016 nr. 351) en uitgewerkt in provinciale verordeningen en bestemmingsplannen. De bescherming van het NNN staat geheel los van de Wet natuurbescherming.

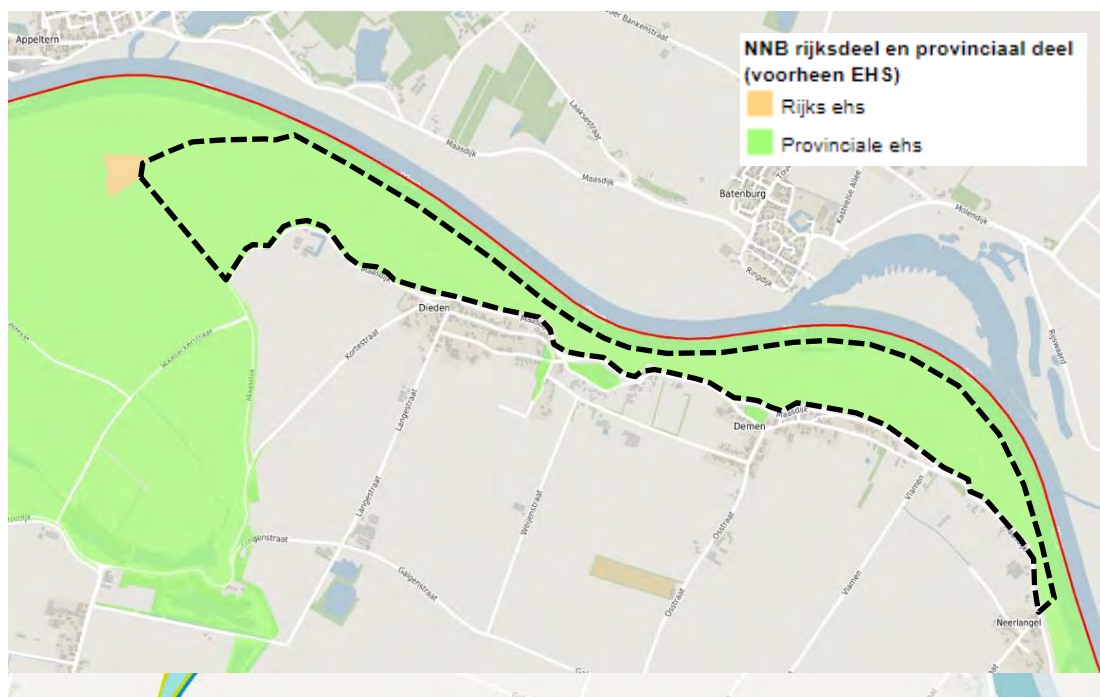
In het Barro staat dat bij provinciale verordening gebieden moeten worden aangewezen die het Natuurnetwerk Nederland vormen. De ligging van die gebieden wordt vastgelegd op kaart. Bij provinciale verordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, regels gesteld omtrent de inhoud van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen het NNN, waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan, geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN Niet toegestaan is. Regels voor beoordeling van effecten op het NNN zijn vastgelegd in provinciale verordeningen.

⁸ Rapportage Stikstofdepositie, 8 oktober 2019, LBP Sight, kenmerk V087238aa.19EFH7C.djs

In de provincie Noord-Brabant is het beleid ten aanzien van het NNN vastgelegd in de Verordening ruimte 2014 (Provincie Noord-Brabant, 2018). Het NNN heet hier Natuurnetwerk Brabant (NNB). In de omgevingsverordening is opgenomen dat een ruimtelijk plan, welke betrekking heeft op een gebied dat deel uitmaakt van het NNB, geen nieuwe ruimtelijke activiteiten dan wel wijziging van bestaande activiteiten mogelijk maakt die de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied aantasten.

7.2.2 Situering

Het plangebied valt binnen geheel binnen het Provinciale deel van het Natuurnetwerk Brabant (Figuur 7.2). Binnen het NNB dient de hoofdbestemming regels te stellen ter bescherming van de ecologische waarden en kenmerken van het plangebied, waarbij rekening gehouden dient te worden met de overige aanwezige waarden en kenmerken (o.a. cultuurhistorie).

Figuur 7.2: Natuurnetwerk Brabant. Bron: Provincie Noord-Brabant, 16-08-2018.

7.2.3 Effectbeoordeling

In Verordening ruimte is de algemene regel opgenomen dat ontwikkelingen die de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied aantasten, niet zijn toegestaan. Een ruimtelijke activiteit waarvoor een bestemmingswijziging binnen het NNB nodig is, is niet toegestaan als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van een groot openbaar belang.

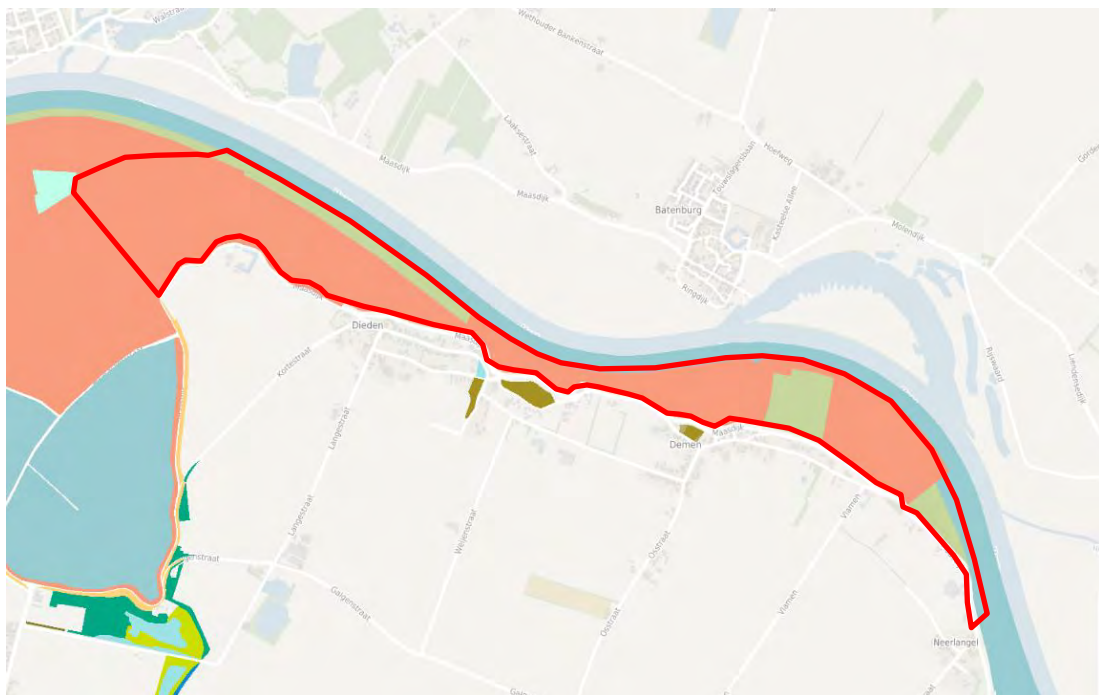
Door het voornemen wordt de inrichting binnen het NNB aangepast, waarbij ook het bestemmingsplan aangepast dient te worden. Op basis hiervan is een beoordeling van de effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB nodig.

7.2.4 Wezenlijke kenmerken en waarden

Provincie Noord-Brabant heeft de invulling van wezenlijke kenmerken en waarden binnen het NNB uitgewerkt in het natuurbeheerplan (Provincie Noord-Brabant, 2018). Het gaat hier om de binnen deze zone aanwezige actuele (beheertypenkaart) en potentiële (ambitiekaart) natuurwaarden. De wezenlijke actuele en potentiële waarden van het gebied zijn in het licht van natuurdoelen en -kwaliteit bijvoorbeeld: de geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte, openheid of juist geslotenheid van de landschapsstructuur.

7.2.5 Beheertypenkaart

Binnen het plangebied bestaat een groot deel van het gebied uit nog om te vormen landbouwgrond naar natuur (N00.01) (figuur 7.3). Hiernaast zijn de beheertypes N01.03 Rivier- en moeraslandschap en N12.04 Zilt- en overstromingsgrasland aanwezig.

Figuur 7.3. Natuurbeheertypen binnen het plangebied (rood omlijnd), met in roze N00.01, in groen N12.04 en in blauw N01.03. Bron: Provincie Noord-Brabant 16-08-2018.

Nog om te vormen

Het beheertype N00.01 omvat gronden die niet zijn omgevormd naar natuur, over het algemeen nog agrarische grond zijn en waarvoor nog geen concreet natuurbeheertype als doelstelling is bepaald.

Rivier- en moeraslandschap

Rivier- en moeraslandschap omvat enerzijds de gebieden langs rivieren waar de waterdynamiek van de rivieren en successie in combinatie met integrale begrazing door grote grazers het landschap bepalen en anderzijds veen- en kleigebieden waar waterstandfluctuaties, hoogteverschillen, successie en integrale begrazing het landschap bepalen. Langs de rivieren gaat het ook om kleine in het overstromingsbereik van de rivier

liggende gebieden die tezamen langs een rivier een landschappelijke eenheid vormen. Al naar gelang de ligging van het gebied bestaat het uit een groot scala van andere in rivier- en veen- en kleigebieden voorkomende beheertypen (zoals rivier, zoete plas, moeras, droog schraalland, zilt grasland en overstromingsgrasland, ruigteveld, rivier en beekbegeleidend bos of hoog- en laagveenbos) die echter vanwege het veranderlijke landschap niet in omvang en ligging apart in het beheer worden vastgelegd. De overstromingsdynamiek is langs de rivieren een belangrijke factor. Deze is echter door allerlei ingrepen bovenstrooms en door het dieper komen te liggen van de rivier veranderd van bijna jaarlijkse lage overstromingen tot onvoorspelbare hoge overstromingen. Hierdoor hebben concurrentiekrachtige soorten van storingsmilieus een groot aandeel gekregen en is begrazing belangrijk om ook andere soorten nog kansen te geven.

Zilt- en overstromingsgrasland

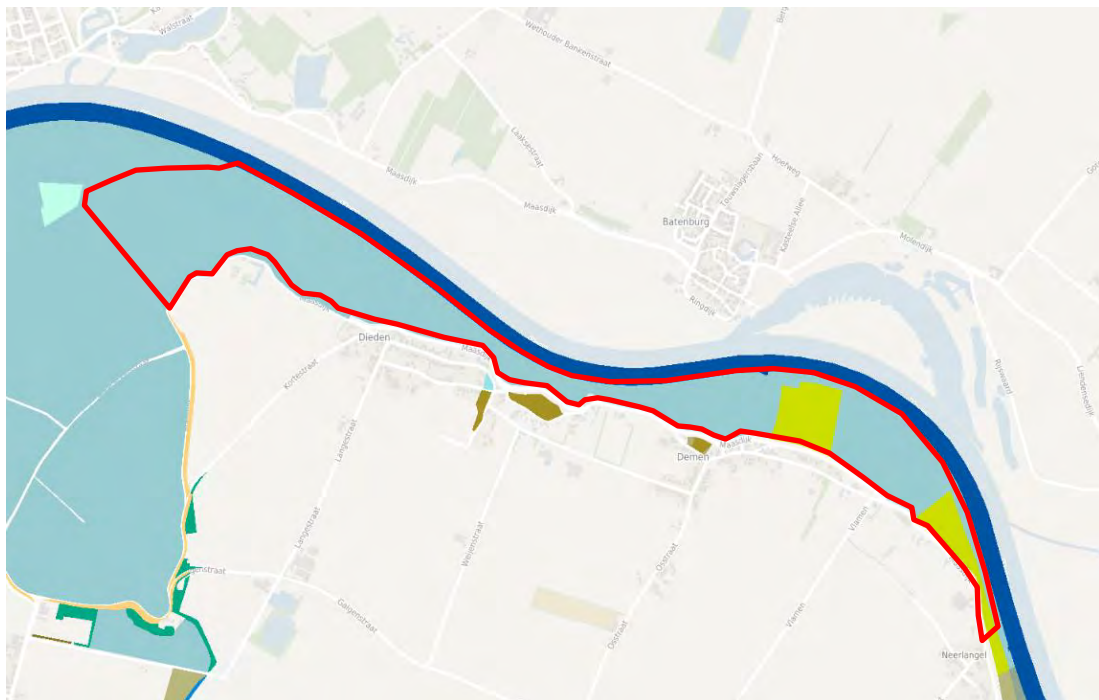
Zilt- en overstromingsgrasland bestaat uit vegetaties met grassen, russen en kruiden op vochtige zand- veen of kleigronden. Overstromingsgrasland kent in de winter en voorjaar vrijwel jaarlijks een periode dat het overstroomd is door water. In het rivierengebied komt overstromingsweiland voor in kommen, oude verlandde lopen van de rivier en laagten tussen oeverwallen en rivierduinen. Het beheertype is op Europees niveau van belang voor noordse woelmuis en kruipen moerasscherm, Zilt- en overstromingsgrasland is verder van nationaal belang als leefgebied voor haften en bedreigde broedvogels, zoals kluut, tureluur, grutto en visdief en verder voor moeraspaardebloem, Platte bies, Polei, Rode ogentroost, Stekende bies en Voszegge. De graslanden worden doorgaans niet bemest tenzij sprake is van zodanige aantallen broedende weidevogels dat ook rangschikking onder vochtig weidevogelgrasland gerechtvaardigd is.

7.2.6 Ambitiekaart

De ambitie voor het plangebied (figuur 7.4) bestaat uit de omvorming van het agrarische landschap naar N01.03 Rivier- en moeraslandschap, omvorming van het overstromingsgrasland naar N12.02 Kruiden- en faunarijkgasland waarbij de rivier (N02.01) als afzonderlijk beheer/ambitie type wordt genoemd. De ambitie wordt daarmee gekenmerkt door de natuurlijke ontwikkeling van het plangebied.

Kruiden- en faunarijkgasland

Kruiden- en faunarijkgasland omvat graslanden die kruidenrijk zijn, maar niet tot de schraallanden, vochtig hooiland, zilt grasland en overstromingsgrasland of glanshaverhooiland behoren. De vegetatie kan behoren tot allerlei verbonden van graslandvegetaties; zoals kamgrasvegetaties of de meer algemene witbolgraslanden. Diverse soorten ruigte en struweel kunnen in dit grasland voorkomen. Het grasland wordt meestal extensief beweide of gehooide en niet of slechts licht bemest.

Figuur 7.4 Ambitiekaart voor het NNB binnen het plangebied (rood omlijnd). Met in lichtblauw N01.03, in groen N12.02 en in donkerblauw N02.01. Bron: Provincie Noord-Brabant 16-08-2018.

Het beheertype Kruiden- en faunairijk grasland kan voorkomen op diverse bodems van vochtig tot droog en heeft doorgaans een (matig) voedselrijk karakter. Kruiden- en faunairijk grasland komt in vrijwel alle landschapstypen voor. Toch is het areaal de laatste veertig jaar enorm afgenomen door de gangbare landbouwpraktijk: sterke bemesting gecombineerd met periodiek doodspuiten van de grasmat en opnieuw inzaaien met hoogproductieve grasvariëteiten. De meeste overgebleven kruidenrijke graslanden liggen in overhoeken van het agrarische gebied of komen voor in natuurgebieden. Daar kan kruidenrijk grasland een tijdelijk fase zijn als de benodigde abiotische omstandigheden voor schraallanden niet of nog niet gerealiseerd kunnen worden.

Kruiden- en faunairijk grasland wordt bij een goede kwaliteit gekenmerkt door variatie in structuur (ruigte en plaatselijk struweel, hogere en lage vegetatie) en een kruidenrijke graslandbegroeiing die rijk is aan kleine fauna. Gradiënten binnen (grond)waterpeil en voedselrijkdom zorgen voor diverse vegetatietypen.

Kenmerkende of bijzondere soorten van schralere beheertypen ontbreken grotendeels binnen Kruiden- en faunairijk grasland, maar graslanden zijn vaak wel rijk aan minder zeldzame soorten. Het type is o.a. van belang voor vlinders en andere insecten, vogels en kleine zoogdieren. De graslanden worden doorgaans niet bemest. Om verzuring tegen te gaan kan, bij uitzondering, ruige stalmest of bekalking toegepast worden.

7.2.7 Beoordeling van de effecten

Door de het voornemen wordt het plangebied van opnieuw ingericht waardoor natuur zich kan ontwikkelen en de waterveiligheid wordt vergroot. Hiermee wordt het ambitieniveau vanuit het natuurbeheerplan ingevuld. De herinrichting draagt daarbij aan de ontwikkeling van de doelen (wezenlijke kenmerken en waarden) voor dit gebied bij. De actuele natuurwaarden (zie hoofdstuk 6) worden zoveel mogelijk behouden, waarbij de geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte, en landschapsstructuur benadrukt en/of verbeterd. Negatieve gevolgen op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB worden uitgesloten.

7.3 Conclusie

Het voornemen heeft geen negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB. Omdat effecten niet aan de orde zijn en de ambitie voor dit gebied gerealiseerd wordt zijn (andere dan de plan-inclusieve maatregelen) geen mitigerende maatregelen nodig.

8 Eindconclusie

In deze natuurtoets wordt het volgende geconcludeerd dat de planontwikkeling geen negatieve gevolgen heeft voor beschermde Natura 2000-gebieden. Een nadere toetsing (voortoets / passende beoordeling) of vergunning is niet nodig.

De planontwikkeling heeft eveneens geen negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN / NNB. Een nadere toetsing is niet nodig.

De planontwikkeling leidt niet tot ontheffingen voor specifieke soorten danwel nader onderzoek naar deze soorten.

Tabel 8.1: Overzicht van (potentiele) effecten op beschermde soorten

Zoogdieren	Mogelijk effect	Nader onderzoek	Ontheffing
Bever	Kans op tijdelijke verstoring van verblijfplaatsen en leefgebied	Nee	Geen ontheffing nodig
Das	Kans op tijdelijke verstoring van leefgebied	Nee	Geen ontheffing nodig
Marterachtigen	Kans op tijdelijke verstoring van leefgebied	Nee	Geen ontheffing nodig
Vleermuizen			
Vliegroules en foerageergebied	Geen negatieve gevolgen	Nee	Geen ontheffing nodig
Verblijfplaatsen in bomen	Kans op aantasting van verblijfplaatsen in de te kappen bomen	Nee	Geen ontheffing nodig
Amfibieën			
Kamsalamander	Kans op aantasting leefgebied en verblijfplaatsen	Nee	Geen ontheffing nodig
Vissen			
Grote modderkruiper	Kans op aantasting leefgebied en verblijfplaatsen	Nee	Geen ontheffing nodig
Broedvogels			
Algemeen beschermd	Aantasting van verblijfplaatsen in het broedseizoen niet toegestaan	Nee	Geen ontheffing mogelijk
Jaarrond beschermd	Geen negatieve gevolgen	Nee	Geen ontheffing nodig

De planontwikkeling heeft naar verwachting geen negatieve effecten op beschermde planten, reptielen, libellen, dagvlinders en ongewervelden. Voor deze soortgroepen behoeven geen mitigerende maatregelen genomen te worden (anders dan maatregelen in het kader van de algemene zorgplicht) en is het aanvragen van een ontheffing van de Wnb niet aan de orde. Het opvolgen van de beschikbare gedragscodes en inzetten van ecologische begeleiding zorgt ervoor dat aan deze zorgplicht wordt voldaan.

Bijlagen

Bijlage 1 Wetgeving en beleid

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) vervangt sinds 1 januari 2017 de Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet en de Boswet en voorziet hiermee in een gemoderniseerd wettelijk kader voor de bescherming van natuurgebieden, dier- en plantensoorten en houtopstanden. Een belangrijk deel van de in de wet opgenomen regels bestaat uit de omzetting van de internationale verplichtingen op het vlak van bescherming van de biologische diversiteit, in het bijzonder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De Wnb richt zich in basis op:

- Het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit,
- Het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- Het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De wet geeft ook invulling aan de in het bestuursakkoord natuur gemaakte afspraken over decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden van het Rijk naar de provincies. De instrumenten en begrippenkaders van de Wnb zijn zo goed mogelijk afgestemd op andere onderdelen van het omgevingsrecht, in het bijzonder de toekomstige Omgevingswet.

In de Wnb zijn, behalve meer algemene bepalingen over bevoegdheden, natuur- en landschapsbeleid, beleidsmonitoring en instrumenten ter bescherming van natuur en landschap ook specifieke regels opgenomen ter bescherming van bijzonder natuurwaarden. Het gaat dan in het bijzonder om de bescherming van natuurgebieden van Europees belang (Natura 2000-gebieden) en de bescherming van soorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen die een specifieke bescherming behoeven. Deze onderwerpen zullen hieronder worden toegelicht.

Zorgplicht

Een belangrijk overkoepelend instrument is de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Deze zorg houdt in elk geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor in het wild levende dieren en planten:

- Dergelijke handelingen achterwege laat dan wel
- Indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- Voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zo veel mogelijk beperkt of ongedaan maakt (mitigatie).

Gebiedsbescherming

In de Wnb zijn regels opgenomen die de bescherming van natuurgebieden van Europees belang die behoren tot het Natura 2000-netwerk. Deze gebieden worden beschermd om de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten, habitattypen en andere planten- en diersoorten te behouden en waar nodig te herstellen. Voor plannen of projecten met mogelijke schadelijke handelingen is in de Wnb een vergunningensysteem opgenomen. Hieraan gekoppeld kan het bevoegd gezag preventieve dwingende maatregelen opleggen om schadelijke effecten te voorkomen.

Op basis van de Wnb wordt alleen nog bescherming geboden aan de zogenaamde Natura 2000-gebieden, welke onderdeel zijn van het Europese netwerk van natuurgebieden. De eerder nationaal beschermde natuurmonumenten worden niet meer beschermd op grond van nationale wetgeving. Wel kunnen provincies 'bijzondere provinciale natuurgebieden' en bijzondere provinciale landschappen' aanwijzen. Provincies kunnen eventueel zelf regelgeving opstellen voor deze gebieden.

De gebiedsbescherming is gericht op de bescherming van aangewezen habitats en soorten binnen de gebieden. Significante negatieve effecten op het beschermde gebied zijn niet toegestaan, tenzij sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, er geen alternatieven voorhanden zijn en alle schade wordt gecompenseerd. De wet voorziet eveneens in het beschermen van het gebied tegen handelingen buiten het Natura 2000-gebied met een mogelijk negatief effect op de beschermde habitats en hieraan gekoppelde soorten. Dit is geregeld op basis van de zogenaamde externe werking.

Ten aanzien van Natura 2000-gebieden komen de uitvoeringsbevoegdheden voor het overgrote deel bij de provincies te liggen, met uitzondering van het aanwijzen van Natura 2000-gebieden en het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen. Ten aanzien van de uitvoering is de provincie waarin een ingreep plaatsvindt, bevoegd. Voor rijkswateren blijft de rijksoverheid bevoegd.

Soortenbescherming

De in de Wnb gestelde regels ter bescherming van soorten voorzien in voorschriften ter bescherming van de van nature in het wild levende planten- en diersoorten. In dit deel staan de verplichte instrumenten van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern, Bonn en het biodiversiteitsverdrag centraal. Het is erop gericht om voor de beschermde soorten een gunstige staat van instandhouding te bereiken of te herstellen.

Verbodsbepalingen

De verboden, afwijkingsmogelijkheden en andere beschermingsmiddelen zijn direct overgenomen uit deze richtlijnen en verdragen en worden in de Wnb opgedeeld in drie beschermingsregimes. Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime.

Vogelrichtlijnsoorten: De bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogels van soorten die voorkomen in de EU als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en de niet in die bijlage genoemde geregeld voorkomende trekvogelsoorten (artikel 3.1; zie bijlage 1). Voor deze soorten gelden de volgende verboden:

- lid 1: Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- lid 3: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijnsoorten: De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU (zie bijlage 1) op grond van de Habitatrichtlijn (bijlagen I, II, IV en V) en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I (art. 3.5; zie bijlage 1). Voor deze soorten zijn in de Wnb de volgende verboden opgenomen:

- lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 3: Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- lid 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere soorten: De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wnb (art. 3.10; zie bijlage 2). Voor deze soorten is onverminderd artikel 3.5 eerste, vierde en vijfde lid het verboden om:

- lid 1a: In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen.
- lid 1b: De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
- lid 1c: Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor de zoogdier-, amfibie- en reptielsoorten opgenomen in de bijlage van artikel 3.10 geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege ecologische redenen of de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om kwetsbare en bedreigde dier- en plantsoorten te beschermen.

Houtopstanden

Het doel van in de Wnb opgenomen de regels ten aanzien van houtopstanden blijft de blijft de instandhouding van het bosareaal. De kern wordt gevormd door een meldplicht, herplantplicht en mogelijke oplegging van een kapverbod. Deze regels vloeien als zodanig niet onmiddellijk voort uit internationale verplichtingen, maar is van wezenlijk belang in het licht van nationale en internationale natuur-, landschaps- en milieudoelstellingen.

De regels met betrekking tot houtopstanden zijn van toepassing op alle bossen en houtopstanden buiten de 'bebouwde kom Wnb' groter dan 1.000 m² en rijbeplantingen van meer dan 20 bomen. De wet verplicht om de grond waarop het bos heeft gestaan binnen 3 jaar opnieuw in te planten met bomen. Indien mogelijk is herplanting door natuurlijke verjonging ook toegestaan. Waar natuurlijke verjonging niet mogelijk of te verwachten is, bijvoorbeeld bij lintbeplantingen minder dan 30 meter breed, moet geplant worden met boomsoorten die aansluiten bij de groeiplaats. De begrenzing 'bebouwde kom Wnb' wordt door de gemeente vastgesteld, maar hoeft niet samen te vallen met de bebouwde kom in het kader van de wegenverkeerswet. In geval een boom/bomen of andere houtopstanden binnen de bebouwde kom worden gekapt, dan kan een gemeentelijke (omgevings-)vergunning nodig zijn. Dit zal specifiek bij de betreffende gemeente moeten worden nagegaan. Struikbeplantingen groter dan 1.000 m² vallen onder de wet, met uitzondering van éénrijige geschoren meidoornheggen die als zodanig zijn aangelegd en worden beheerd. Spontane bosopslag langs sloten, op natuurterreinen en braakliggende terreinen valt onder de Boswet, zodra sprake is van een bedekkings-percentages van 60% en een opslag van vijf jaar of ouder. De Boswet is niet van toepassing op: erven en tuinen, windschermen van bomen langs boomgaarden, éénrijige beplanting van populier of wilg op of langs landbouwgronden, Italiaanse populier, linde, paardenkastanje en treurwilg, vruchtbomen, kerstparren en kweekgoed.

Ook bevat de Wnb een basis om regels te stellen ter uitvoering van Europese regels die beogen te verzekeren dat in internationaal verband verhandeld hout en verhandelde houtproducten duurzaam zijn.

Nesten

De Wnb kent geen standaardperiode voor het broedseizoen van vogels. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken.

Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb. U heeft voor deze soorten geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als u maatregelen treft die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. U mag dus buiten het broedseizoen nesten verplaatsen of verwijderen, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb het gehele seizoen:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Deze categorieën zijn terug te vinden in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'.

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

In de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten

De aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten is indicatief en niet uitputtend. Als aanvulling op de vorige lijst zijn ook vogelsoorten opgenomen met niet jaarrond beschermde nesten. De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voormalige ecologische hoofdstructuur, EHS) is een netwerk van beschermde natuurgebieden, dat in de basis gevormd wordt door de al bestaande natuur, zoals duinen, heiden, bossen, meren en landgoederen. Aanvullend hierop worden nieuwe natuurgebieden ontwikkeld, bijvoorbeeld op gronden die eerst voor landbouw gebruikt werden. Ecologische natuurverbindingen verbinden deze gebieden met elkaar.

In het NNN liggen:

- Bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 nationale parken;
- Gebieden waar nieuwe natuur wordt aangelegd;
- Landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- Ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee;
- Alle Natura 2000-gebieden.

Het NNN moet uiteindelijk samen met de natuurgebieden in andere Europese landen het aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen. Het ruimtelijke beleid voor het NNN is gericht op behoud en ontwikkeling (spelregels EHS) van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in deze gebieden het 'nee, tenzij'-regime. Indien een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij'-afweging met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien de voorgenomen planontwikkeling met bijbehorende ingreep/ingrepen niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij'-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden, tenzij het onderstaande van toepassing is.

Saldobenadering

In die gevallen waarbij het instrument saldobenadering van toepassing is hoeft het 'nee, tenzij'-afwegingskader niet doorlopen te worden en is ook geen sprake van compensatie, zoals bij ingrepen onder het 'nee, tenzij'-regime.

Harde eis hierbij is wel dat aan alle voorwaarden voor het toepassen van de saldobenadering wordt voldaan. Alleen dan is immers per saldo winst voor het NNN gegarandeerd. Is dit niet het geval dan geldt onverkort het 'nee, tenzij'-regime.

Beoordeling van effecten van een ingreep op het NNN

Voor de beoordeling van de effecten van een ingreep en bij het nader invullen van de begrippen: 'geen nettoverlies', 'behoud van ambitie', 'versterking van het NNN' en 'kwaliteitsslag' zijn de volgende aandachtspunten ten aanzien van natuurkwaliteit belangrijk:

- Zowel de actuele natuurwaarden als het vastgelegde natuurdoel zijn relevant;
- Natuurwaarden worden primair afgemeten aan doelsoorten en natuurlijkheid (de kwaliteitscriteria van natuurdoeltypen);
- Behoud en ontwikkeling van natuurwaarden zijn afhankelijk van het voldoen aan een reeks van randvoorwaarden (met name bodemgesteldheid, waterkwaliteit, processen in de omgeving, minimumoppervlakte en beheer).
- Significant negatieve effecten betreffen zowel natuur- als hun randvoorwaarden;
- Lokale ingrepen kunnen (negatieve) effecten hebben op drie schaalniveaus: lokaal, regionaal (kerngebied van het NNN) en landelijk (hele NNN). De vervangbaarheid van natuur hangt af van meerdere ecologische aspecten alsmede relevante nationale beleidsambities.

Bijlage 2 Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, De Dagvlinders van Nederland, 2006, Odonata, KNNV, Utrecht.

Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., Canters, K.J., Buys, J.C. 2016, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M., & Delft, J.J.C.W. van, (RAVON) (redactie) 2009 De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorische Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Greenhouse Advies B.V. 2018 Archeologisch onderzoek. Gebiedsontwikkeling Demen-Dieden. Inventariserend veldonderzoek (IVO-O). GRA-rapport 2018.19 Greenhouse Advies B.V. Huissen.

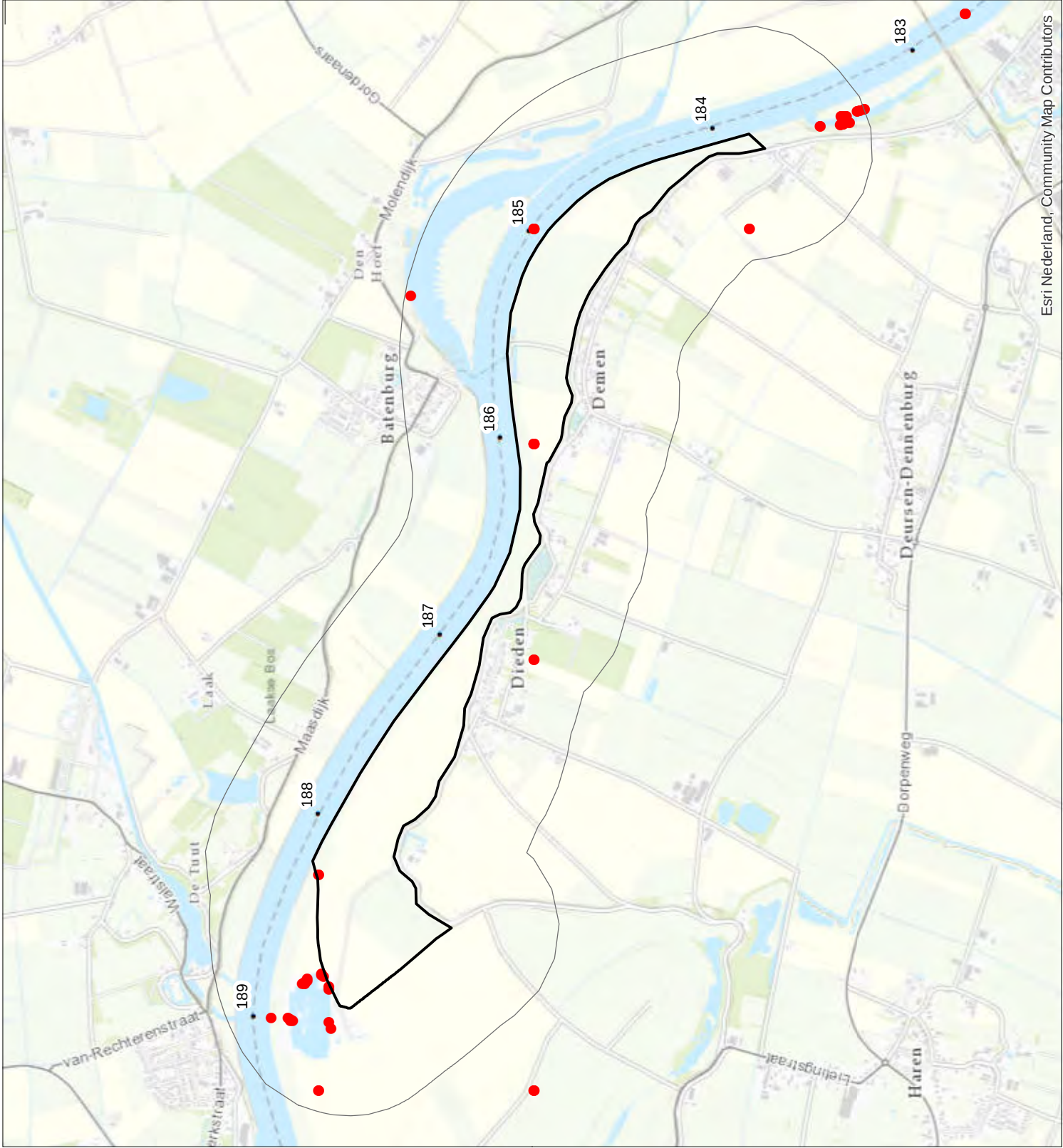
NDFF, 2018, Bekende verspreidingsgegevens van soorten ten opzichte van het plangebied, levering vanuit <https://ndff-ecogrid.nl/>

Provincie Noord-Brabant, 2016, Verordening natuurbescherming Noord-Brabant. 31 december 2016. Kenmerk 4098843. Provincie Noord-Brabant, 's-Hertogenbosch.

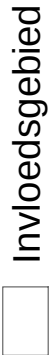
Provincie Noord-Brabant, 2017 Verordening Ruimte 2014. Geconsolideerde versie per 31-07-2018. Provincie Noord-Brabant. Den Bosch.

RAVON, 2016, Ravon no. 63, bijlage, Waarnemingenoverzicht 2015, RAVON, Nijmegen.

Bijlage 3 Verspreidingskaarten grondgebonden zoogdieren

Legenda

Invloedsgebied

Plangebied

Grondgebonden zoogdieren

Bever

Titel

Verspreidingsgegevens NDFF
1-1-2008 t/m 15-06-2018

Project

Natuurtoets Salmsteke

Opdrachtgever

K3Delta

Kaartnr.

17M7013-T-003_v1

Datum

aug 2018

Versie

Definitief

Auteur

R. Hoendervoogt

Akkoord

J. van Mil

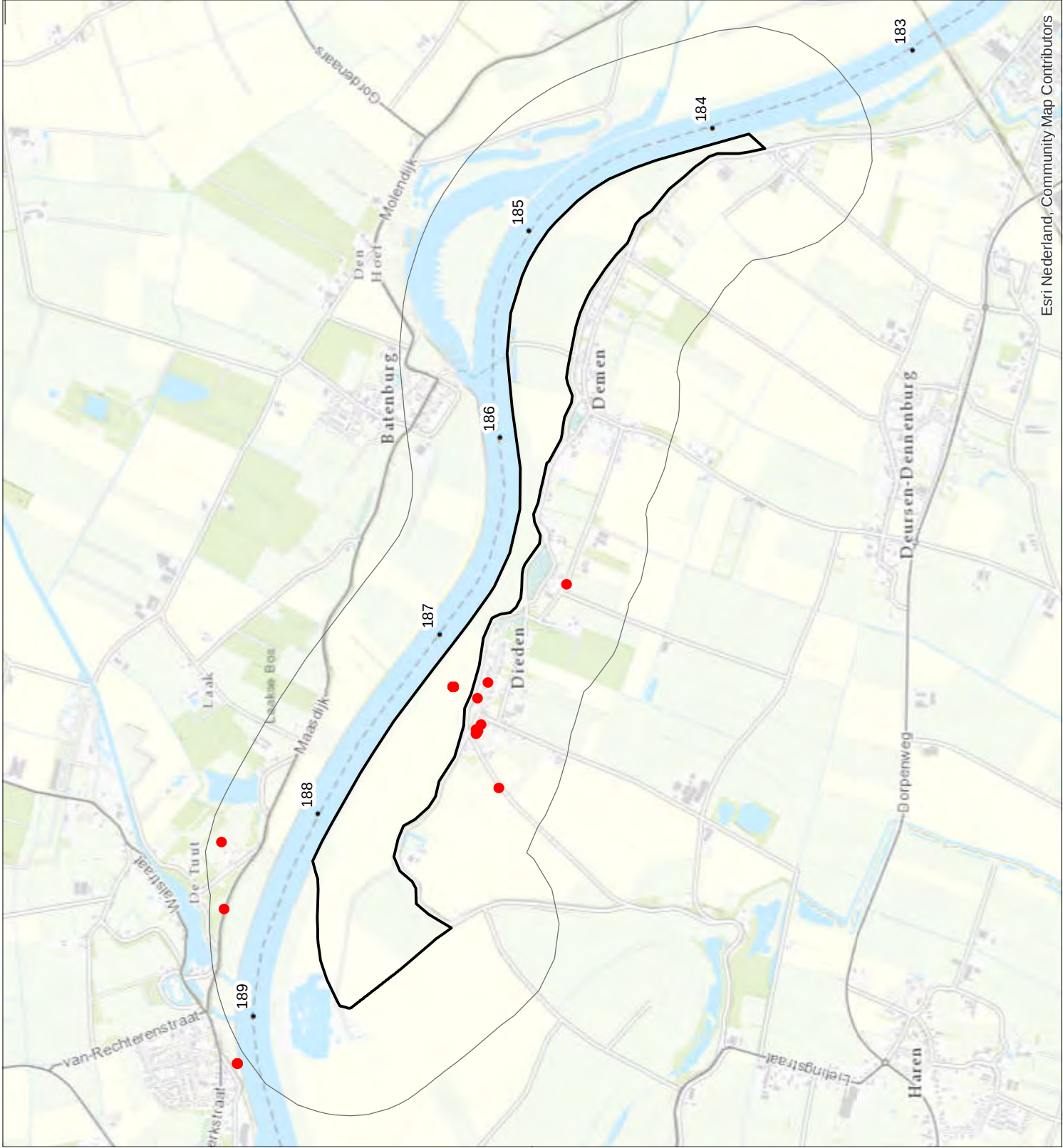
0 165 330 660 m

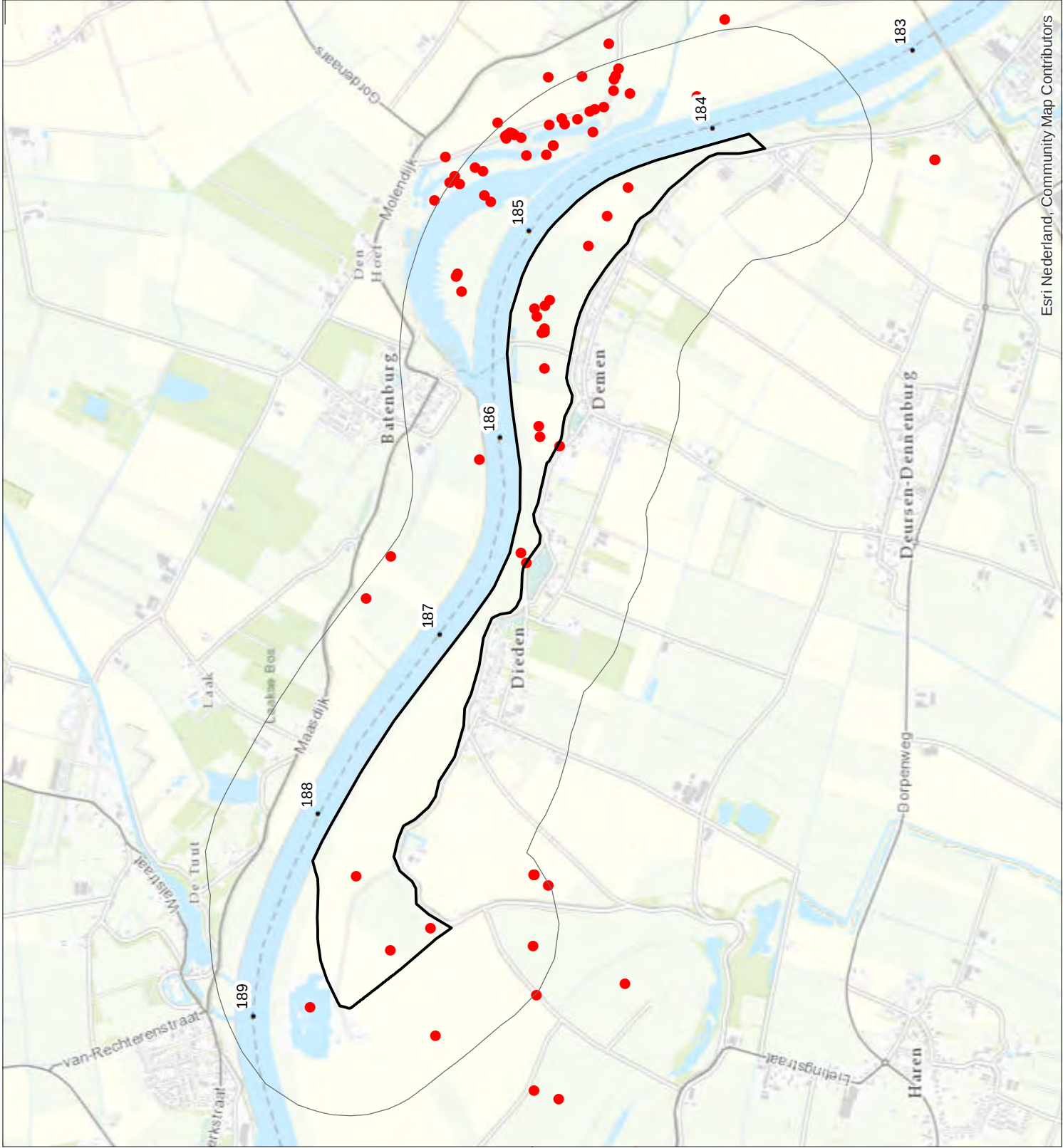
Schaal

1:25.000 (A4)

Legenda

- Invloedsgebied
- Plangebied

Grondgebonden zoogdieren

- Haas

Titel

Verspreidingsgegevens NDFF
1-1-2008 t/m 15-06-2018

Project

Natuurtoets Salmsteke

Opdrachtgever

K3Delta

Kaartnr.

17M7013-T-003_v1

Datum

aug 2018

Versie

Definitief

Auteur

R. Hoendervoogt

Akkoord

J. van Mijl

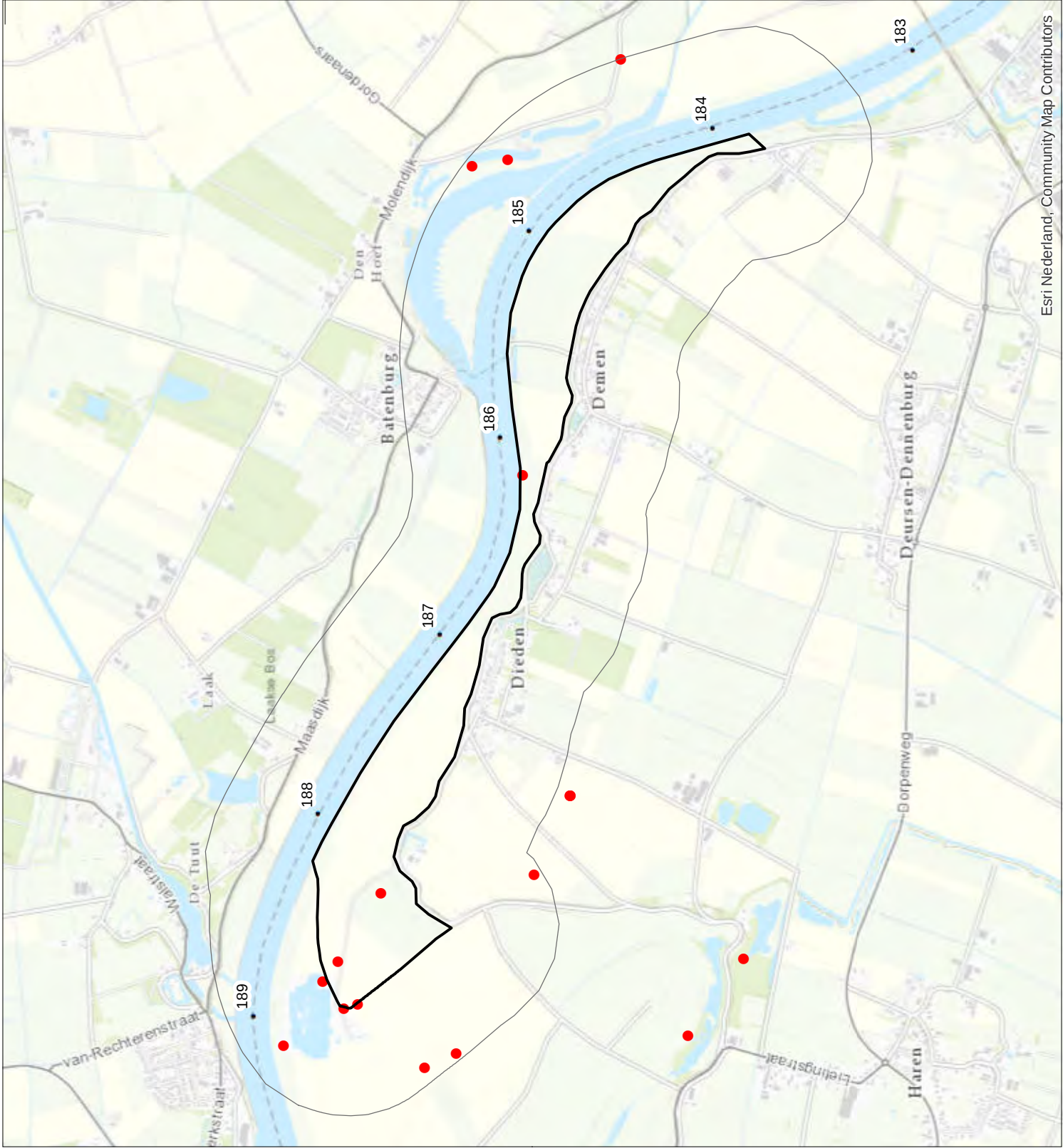
Schaal

1:25.000 (A4)

0 165 330 660 m

N

Legenda

Invoedsgebied

Plangebied

Grondgebonden zoogdieren

Ree

Titel

Verspreidingsgegevens NDFF
1-1-2008 t/m 15-06-2018

Project

Natuurtoets Salmsteke

Opdrachtgever

K3Delta

Kaartnr.

17M7013-T-003_v1

Datum

aug 2018

Versie

Definitief

Auteur

R. Hoendervoogt

Akkoord

J. van Mili

0

165

330

660

m

Schaal

1:25.000

(A4)

↑

N

Bijlage 4 Verspreidingskaarten vleermuizen

Legenda

- Invloedsgebied
- Plangebied

Vleermuizen

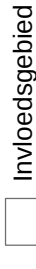
- Baardvleermuis / Brandts vleermuis

Titel	Verspreidingsgegevens NDFF		
	1-1-2008 t/m 15-06-2018		
Project	Natuurtoets Salmsteke		
Opdrachtgever	K3Delta		
Kaartnr.	Datum	Versie	Akteur
17M7013-T-004_v1	aug 2018	Definitief	R. Hoendervoogt
		Schaal	1:25.000 (A4)
		Akkoord	
		J. van Mil	

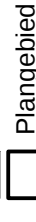

Legenda

Invoedsgebied

Plangebied

Vleermuizen

Gewone dwergvleermuis

Gewone/Kleine/Ruige dwergvleermuis

Titel

Verspreidingsgegevens NDFF
1-1-2008 t/m 15-06-2018

Project

Natuurtoets Salmsteke

Opdrachtgever

K3Delta

Kaartnr.

17M7013-T-004_v1

Datum

aug 2018

Versie

Definitief

Auteur

R. Hoendervoogt

Akkoord

J. van Mijl

0 165 330 660 m

Schaal 1:25.000 (A4)

Legenda

- Invloedsgebied
- Plangebied

Vleermuizen

- Gewone grootoorvleermuis
- Gewone/Grijze grootoorvleermuis

Titel	Verspreidingsgegevens NDFF		
	1-1-2008 t/m 15-06-2018		
Project	Natuurtoets Salmsteke		
Opdrachtgever	K3Delta		
Kaartnr.	Datum	Versie	Auteur
17M7013-T-004_v1	aug 2018	Definitief	R. Hoendervoogt
		Schaal	1:25.000 (A4)

Esri Nederland, Community Map Contributors

Legenda

 Invloedsgebied

 Plangebied

Vleermuizen

 Laatvlieger

Titel	Verspreidingsgegevens NDFF			
	1-1-2008 t/m 15-06-2018			
Project	Natuurtoets Salmsteke			
Opdrachtgever	K3Delta			
Kaartnr.	Datum	Versie	Auteur	Akkoord
17M7013-T-004_v1	aug 2018	Definitief	R. Hoendervoogt	J. van Mijl
		Schaal 1:25.000 (A4)		
				

Bijlage 5 Verspreidingskaarten amfibieën

- Legenda
- Invloedsgebied
 - Plangebied
 - Amfibieën**
 - Bruine kikker

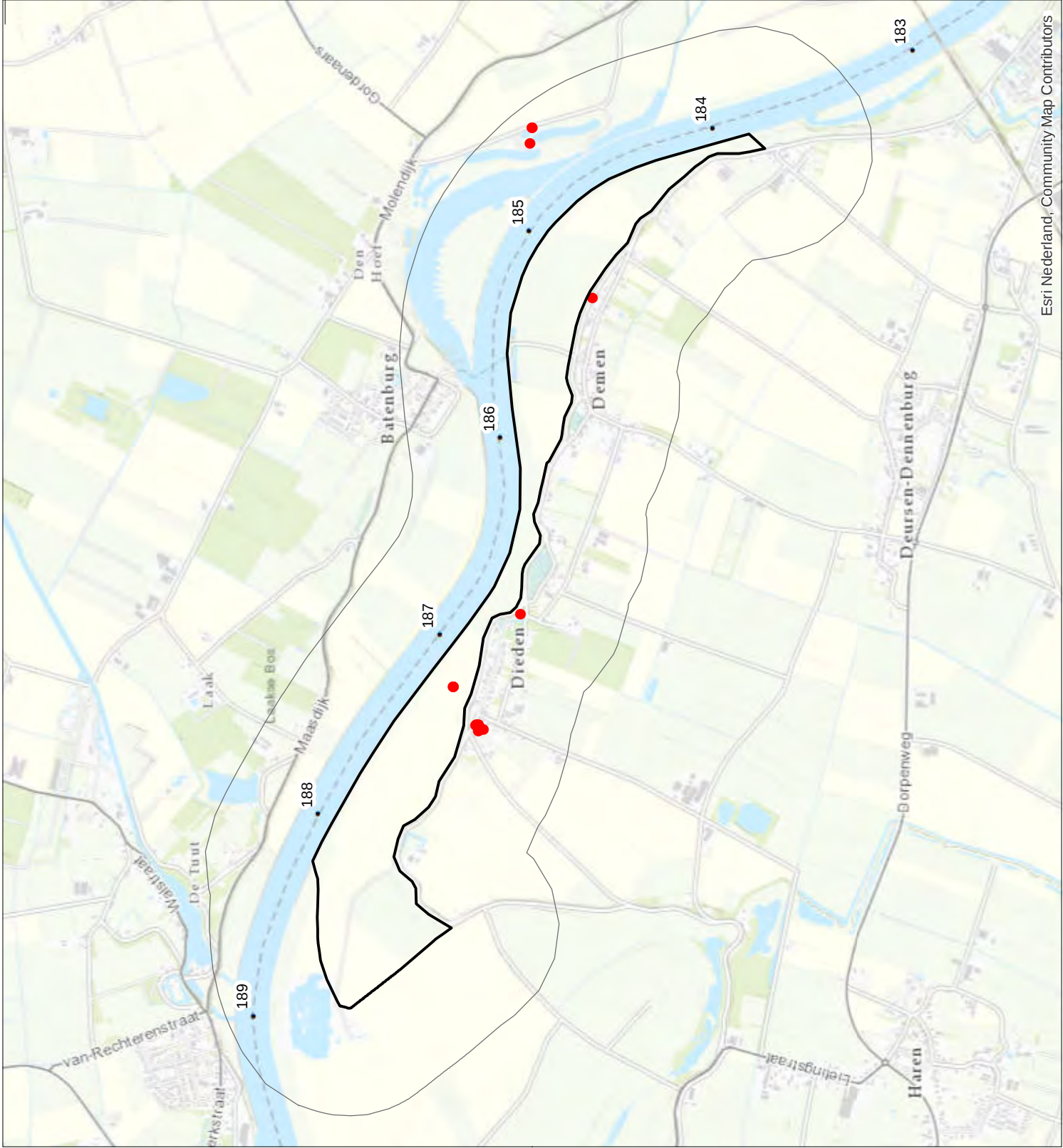
Titel
Verspreidingsgegevens NDFF
1-1-2008 t/m 15-06-2018

Project
Natuurtoets Salmsteke

Opdrachtgever
K3Delta

Kaartnr.	Datum	Versie	Auteur	Akkoord
17M7013-T-005_v1	aug 2018	Definitief	R. Hoendervoogt	J. van Mili
				Schaal 1:25.000 (A4)

Legenda

- ☐ Invloedsgebied
- ☐ Plangebied
- Amfibieën**
- Gewone pad

Titel

Verspreidingsgegevens NDFF
1-1-2008 t/m 15-06-2018

Project

Natuurtoets Salmsteke

Opdrachtgever

K3Delta

Kaartnr.	Datum	Versie	Auteur	Akkoord
17M7013-T-005_v1	aug 2018	Definitief	R. Hoendervoogt	J. van Mijl
0 165 330 660 m				Schaal 1:25.000 (A4)

Legenda

Invloedsgebied

Plangebied

Amfibieën

Kamsalamander

Titel	Verspreidingsgegevens NDFF			
	1-1-2008 t/m 15-06-2018			
Project	Natuurtoets Salmsteke			
Opdrachtgever		K3Delta		
Kaartnr.	Datum	Versie	Auteur	Akkoord
17M7013-T-005_v1	aug 2018	Definitief	R. Hoendervoogt	J. van Mijl
0 165 330 660 m		Schaal	1:25.000 (A4)	

Bijlage 6 Verspreidingskaarten vissen

Legenda

- Invloedsgebied
- Plangebied

Vissen

- Grote modderkruiper

Titel

Verspreidingsgegevens NDFF
1-1-2008 t/m 15-06-2018

Project

Natuurtoets Salmsteke

Opdrachtgever

K3Delta

Kaartnr.

17M7013-T-006_v1

Datum

aug 2018

Versie

Definitief

Auteur

R. Hoendervoogt

Akkoord

J. van Mijl

0 165 330 660 m

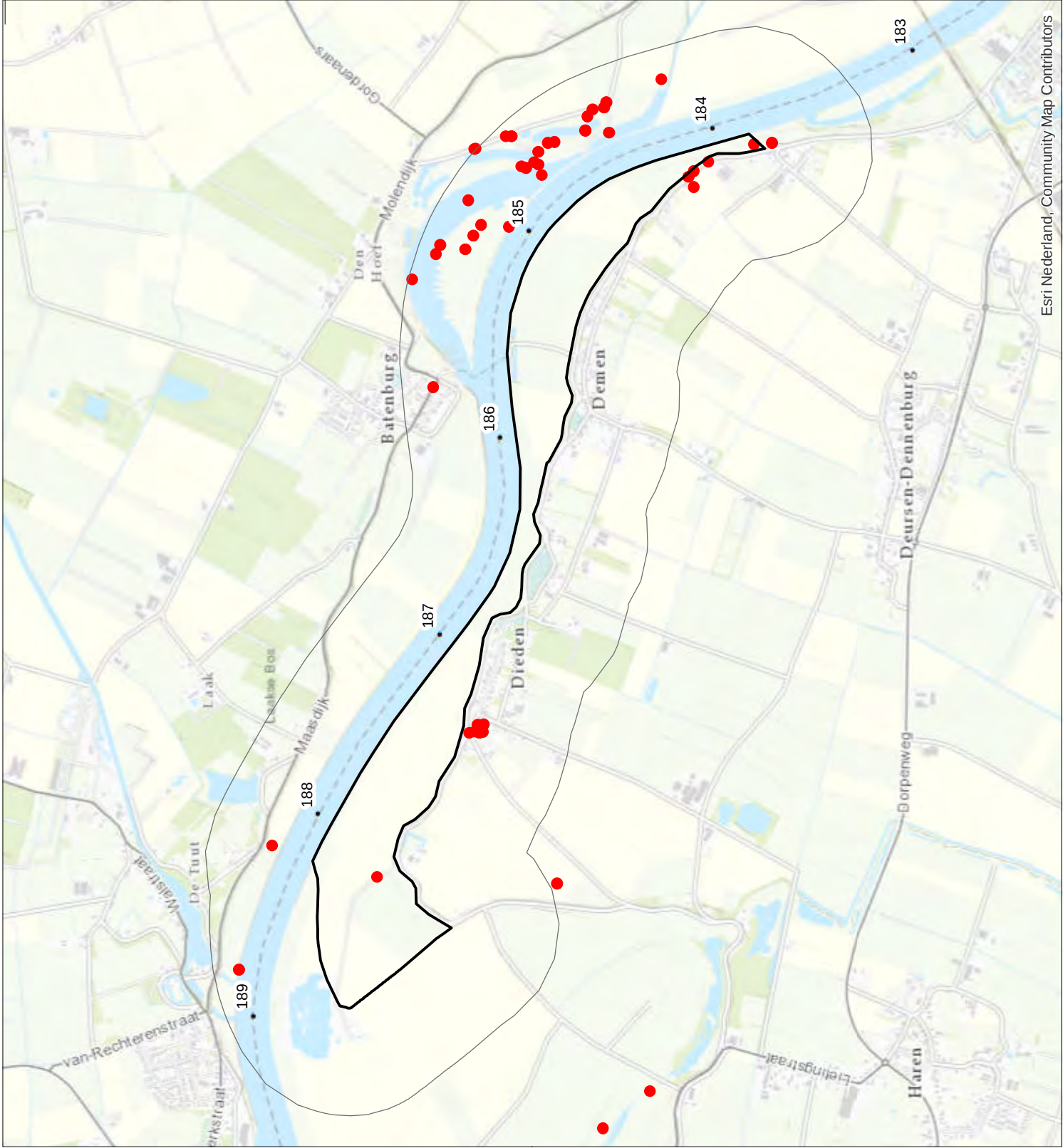
Schaal

1:25.000 (A4)

Bijlage 7 Verspreidingskaarten jaarrond beschermde broedvogels

In de gegevens van het NDFF is niet geselecteerd op type waarnemingen zoals, bijvoorbeeld enkel broedvogeltellingen voor de vogels. De waarnemingen van vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestlocatie betreffen een overzicht van alle op het moment van opvragen goedgekeurde actuele waarnemingen, dus ook losse waarnemingen en niet alleen broedgevallen.

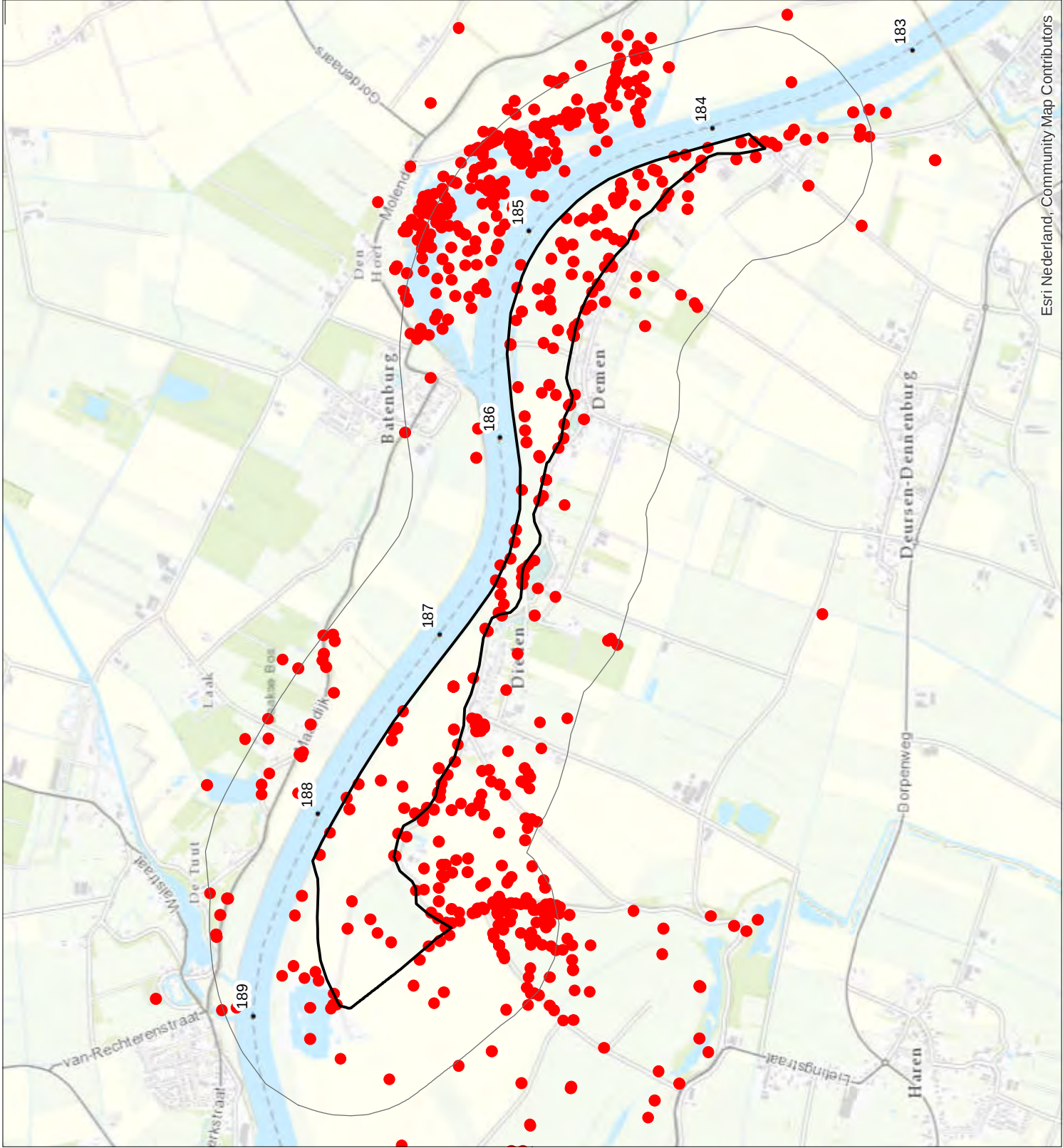

Legenda

- Invloedsgebied
- Plangebied
- Vogel met jaarrond beschermd nest**
- Boomvalk

Titel	Verspreidingsgegevens NDFF			
	1-1-2008 t/m 15-06-2018			
Project	Natuurtoets Salmsteke			
Opdrachtgever	K3Delta			
Kaartnr.	Datum	Versie	Auteur	Akkoord
17M7013-T-007_v1	aug 2018	Definitief	R. Hoendervoogt	J. van Mijl
		Schaal 1:25.000 (A4)		
				

Legenda

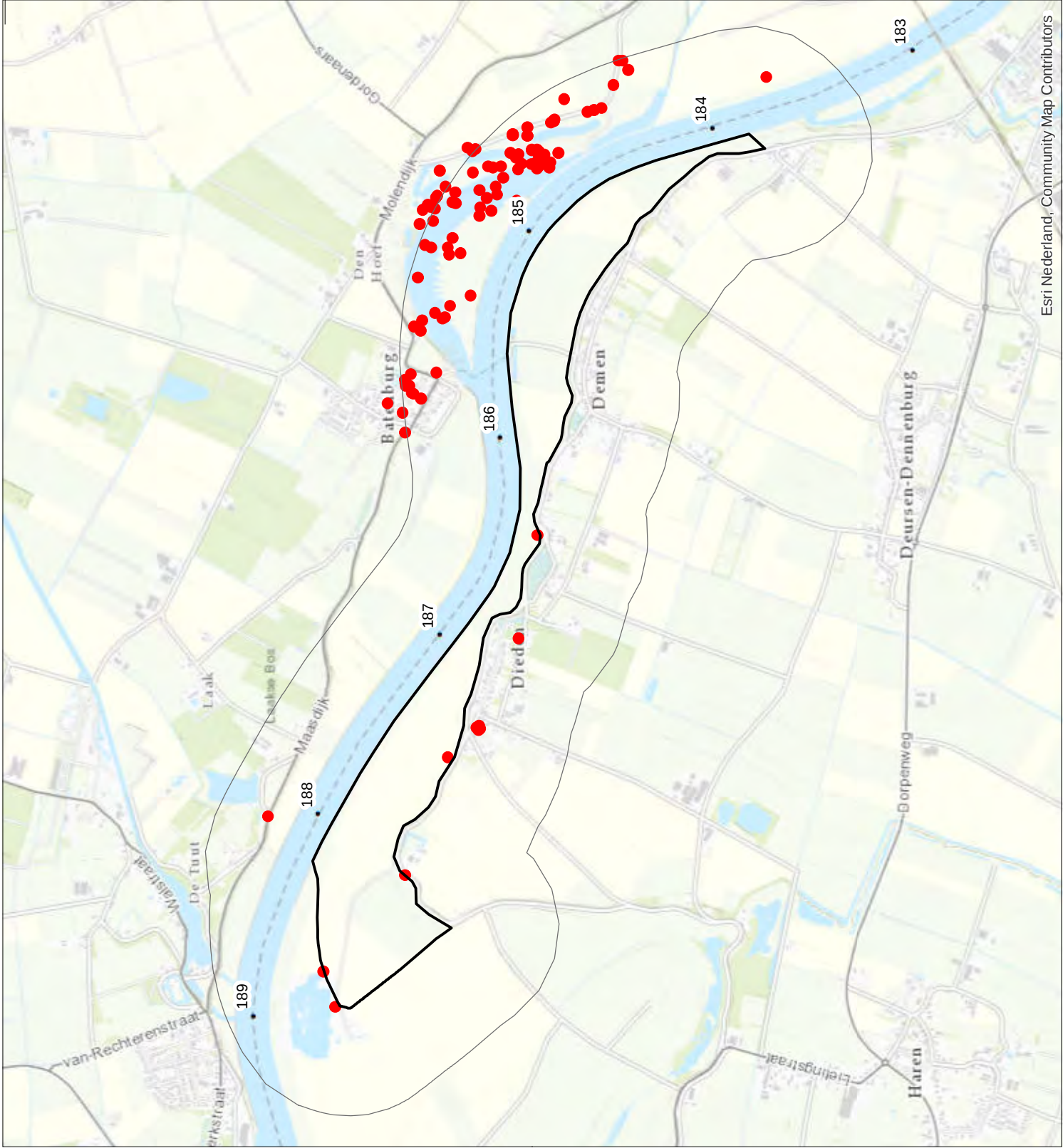
- Invloedsgebied
- Plangebied

Vogel met jaar rond beschermd nest

- Buizerd

Titel	Verspreidingsgegevens NDFF				
	1-1-2008 t/m 15-06-2018				
Project	Natuurtoets Salmsteke				
Opdrachtgever	K3Delta				
Kaartnr.	Datum	Versie	Auteur	Akkoord	
17M7013-T-007_v1	aug 2018	Definitief	R. Hoendervoogt	J. van Mil	
			Schaal	1:25.000	(A4)
					

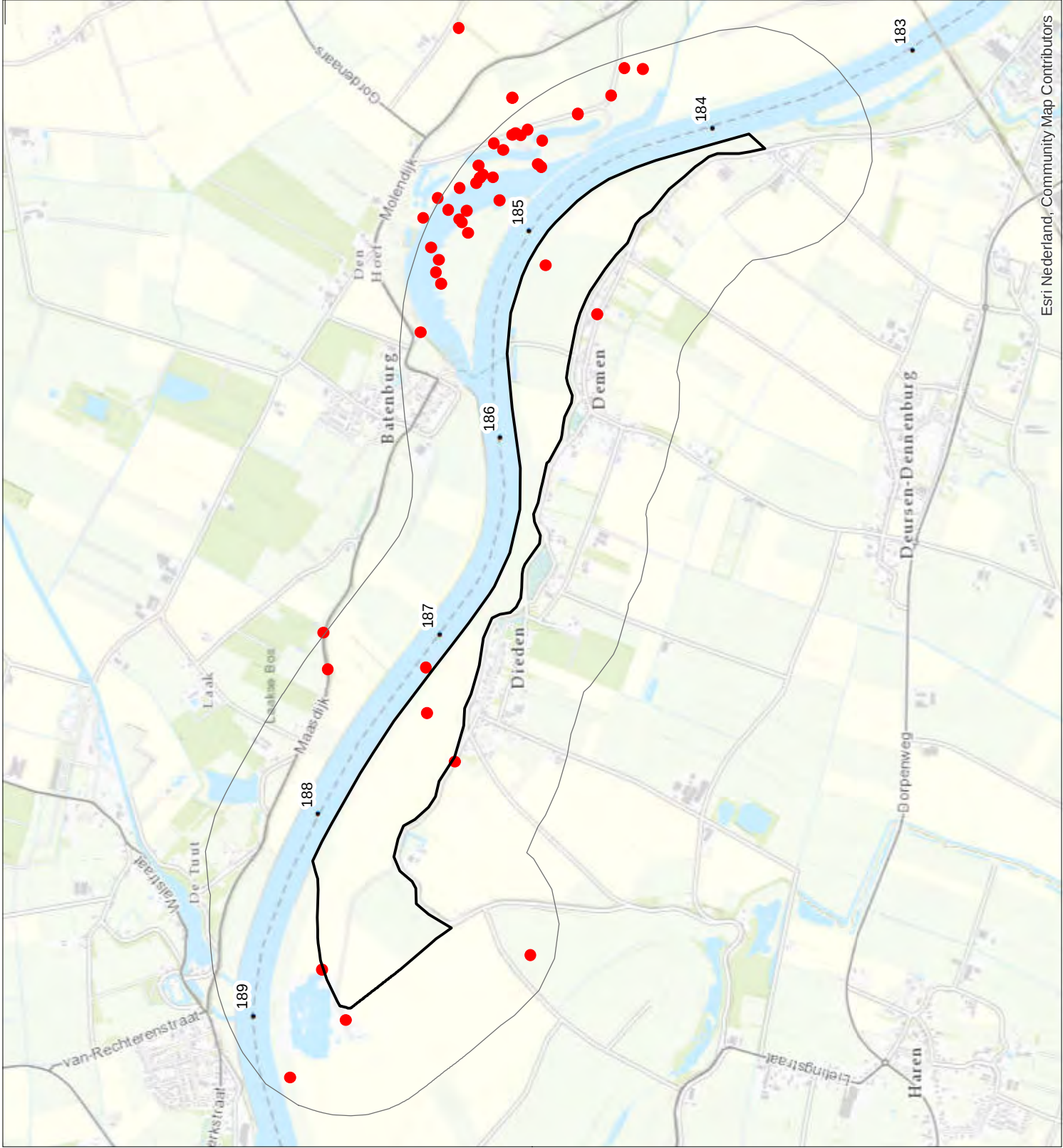

Legenda

- Invloedsgebied
- Plangebied
- Vogel met jaarrond beschermd nest
- Gierzwaluw

Titel	Verspreidingsgegevens NDFF			
	1-1-2008 t/m 15-06-2018			
Project	Natuurtoets Salmsteke			
Opdrachtgever	K3Delta			
Kaartnr.	Datum	Versie	Auteur	Akkoord
17M7013-T-007_v1	aug 2018	Definitief	R. Hoendervoogt	J. van Mil
		Schaal 1:25.000 (A4)		

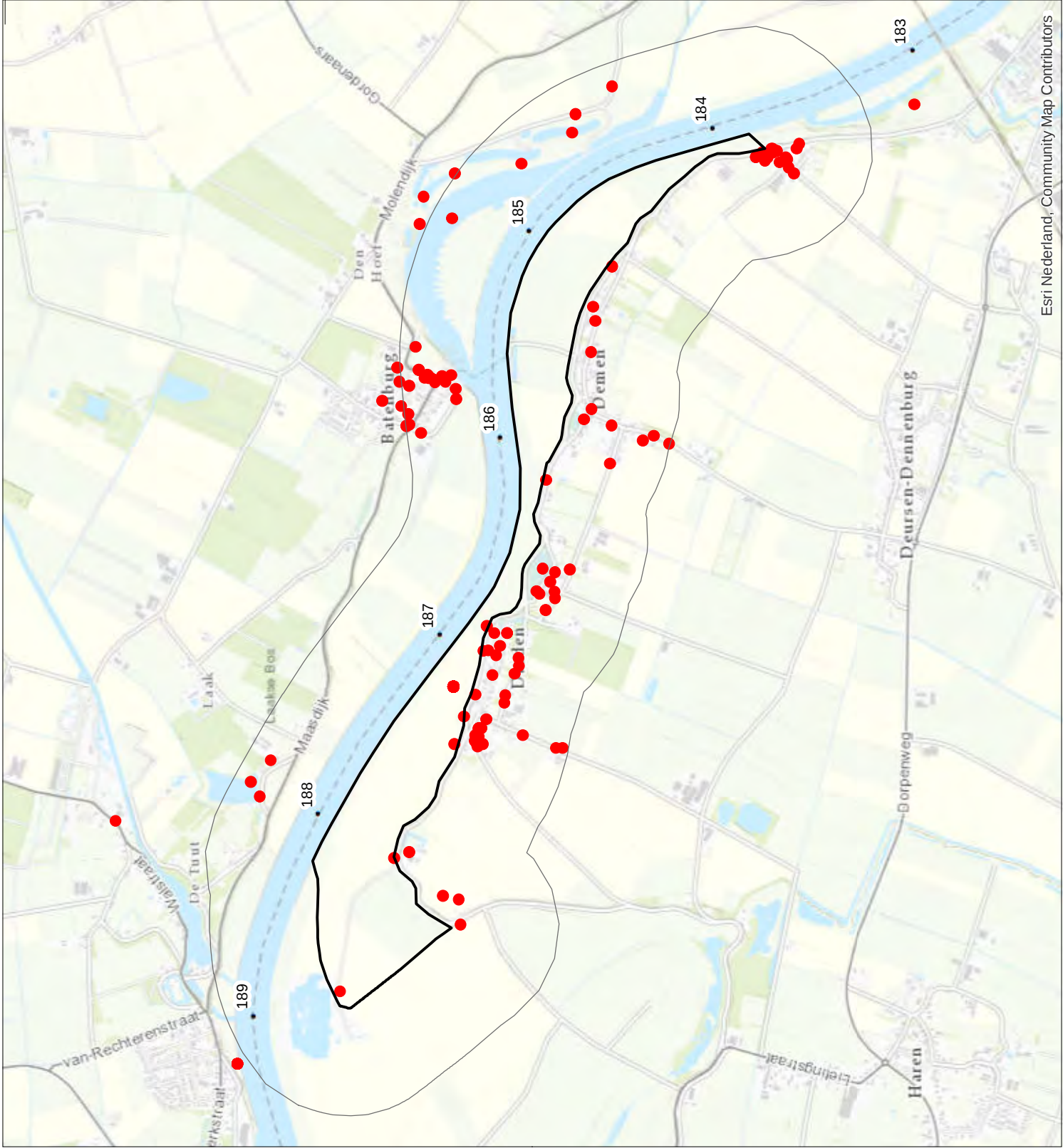
Legenda

- Invloedsgebied
- Plangebied

Vogel met jaarrond beschermd nest

- Havik

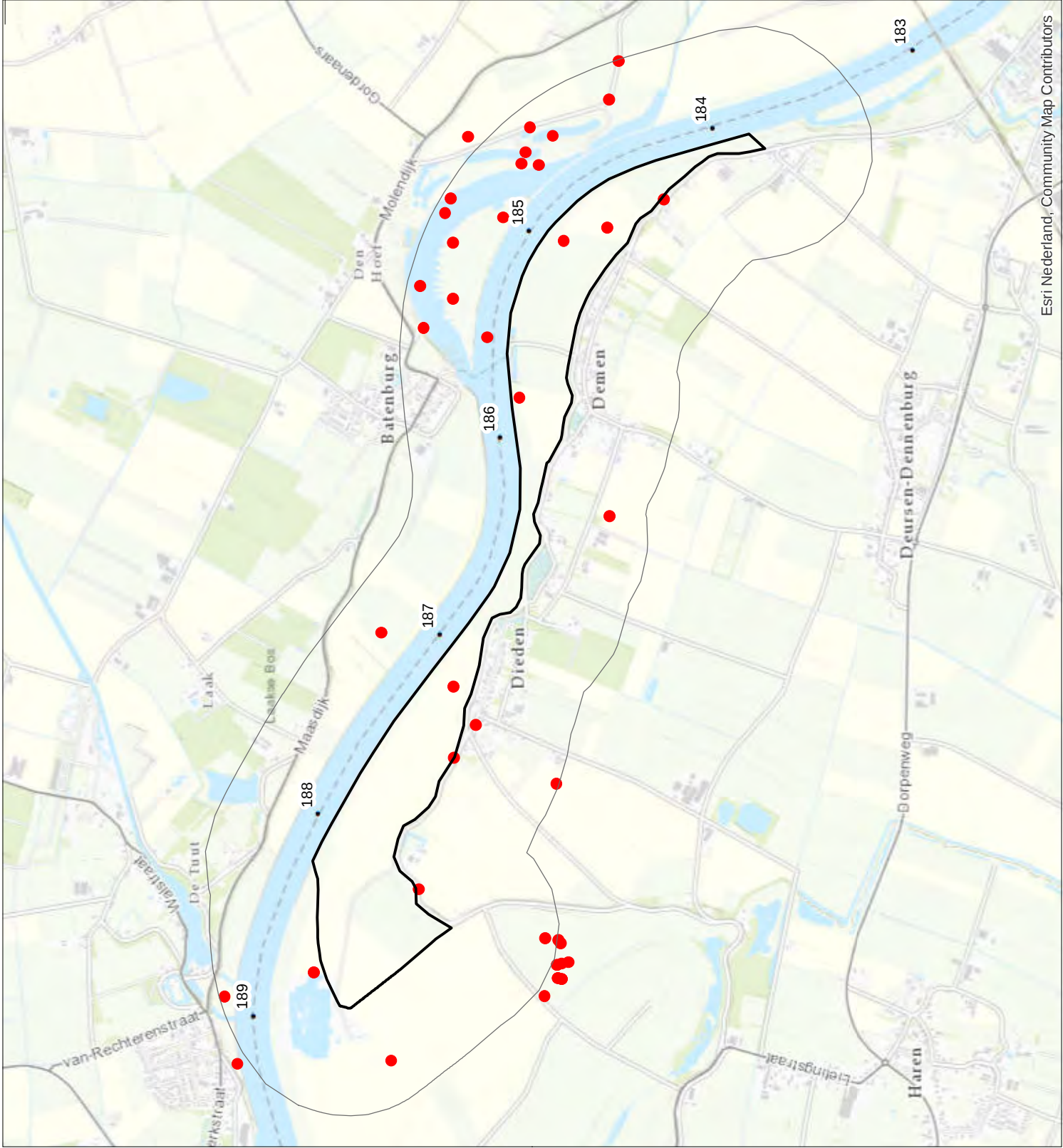
Titel	Verspreidingsgegevens NDFF				
	1-1-2008 t/m 15-06-2018				
Project	Natuurtoets Salmsteke				
Opdrachtgever	K3Delta				
Kaartnr.	Datum	Versie	Auteur	Akkoord	
17M7013-T-007_v1	aug 2018	Definitief	R. Hoendervoogt	J. van Mijl	
		Schaal		1:25.000 (A4)	
					

Legenda

- Invloedsgebied
- Plangebied
- Vogel met jaarrond beschermd nest
- Huismus

Titel	Verspreidingsgegevens NDFF			
	1-1-2008 t/m 15-06-2018			
Project	Natuurtoets Salmsteke			
Opdrachtgever	K3Delta			
Kaartnr.	Datum	Versie	Auteur	Akkoord
17M7013-T-007_v1	aug 2018	Definitief	R. Hoendervoogt	J. van Mijl
0 165 330 660 m		Schaal	1:25.000 (A4)	
				N

Legenda

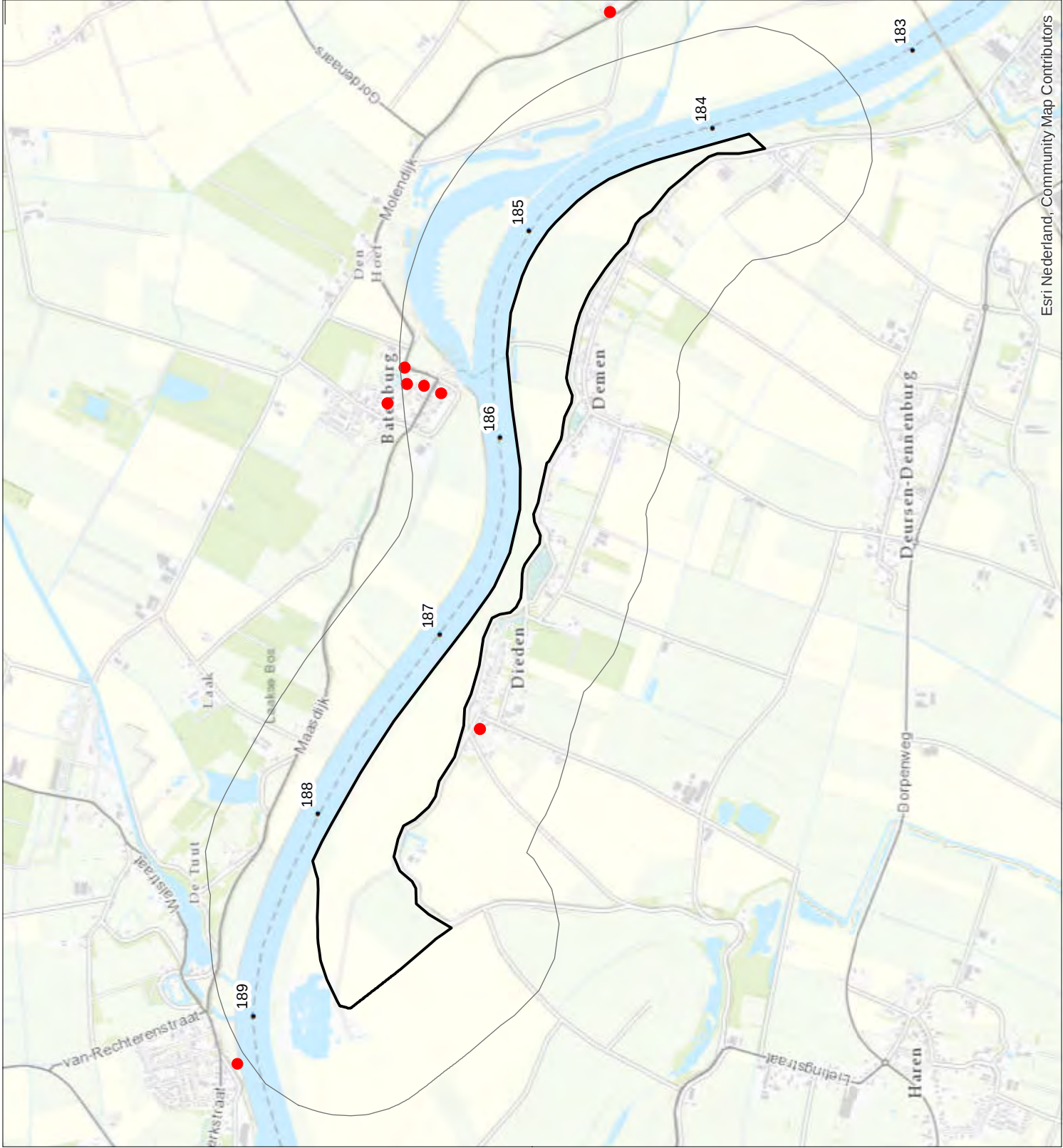
- Invloedsgebied
- Plangebied

Vogel met jaarrond beschermd nest

- Ooievaar

Titel	Verspreidingsgegevens NDFF		
	1-1-2008 t/m 15-06-2018		
Project	Natuurtoets Salmsteke		
Opdrachtgever	K3Delta		
Kaartnr.	Datum	Versie	Akteur
17M7013-T-007_v1	aug 2018	Definitief	R. Hoendervoogt
0 165 330 660 m		Schaal	1:25.000 (A4)
		N	

Legenda

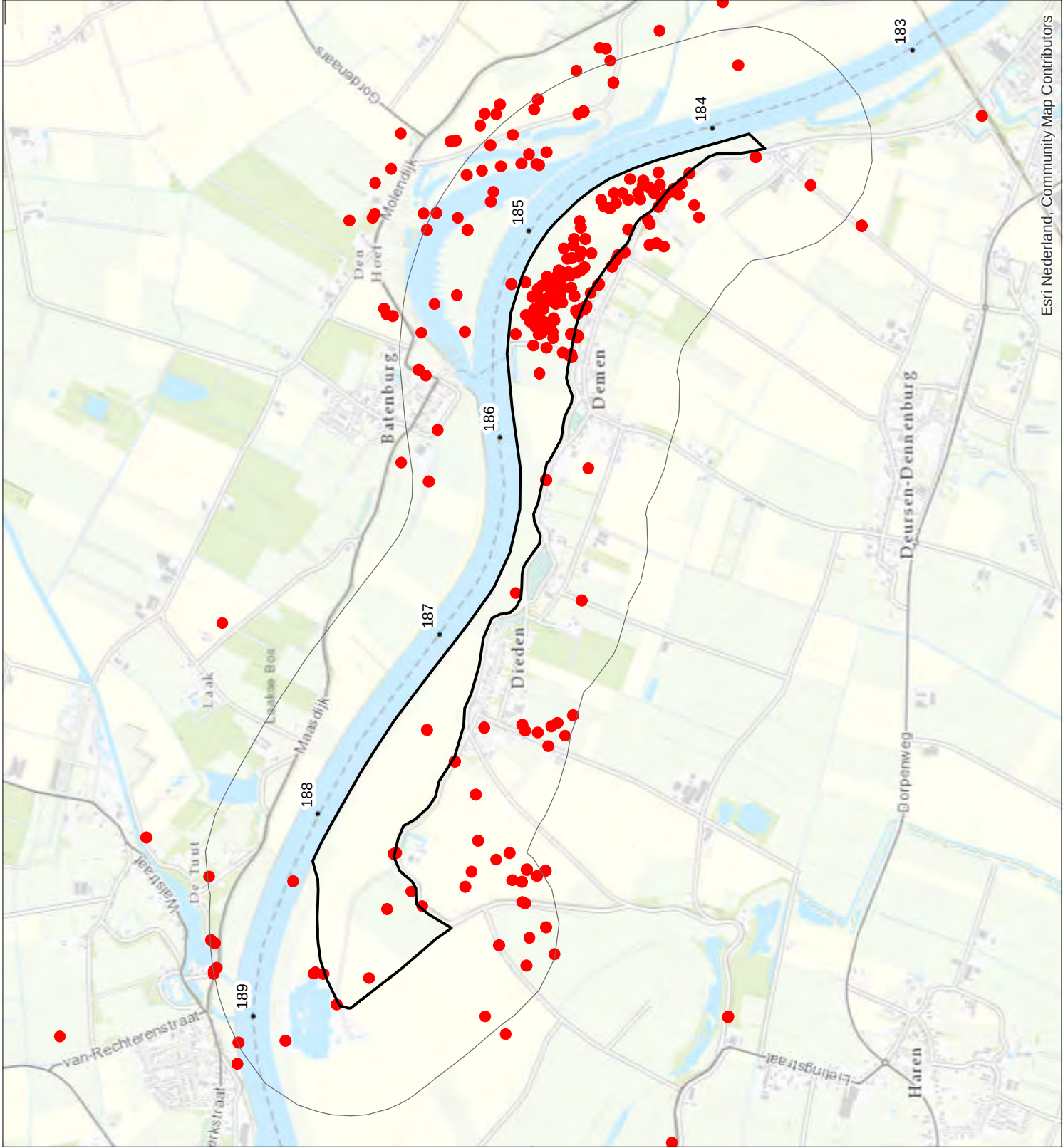
- Invloedsgebied
- Plangebied

Vogel met jaarrond beschermd nest

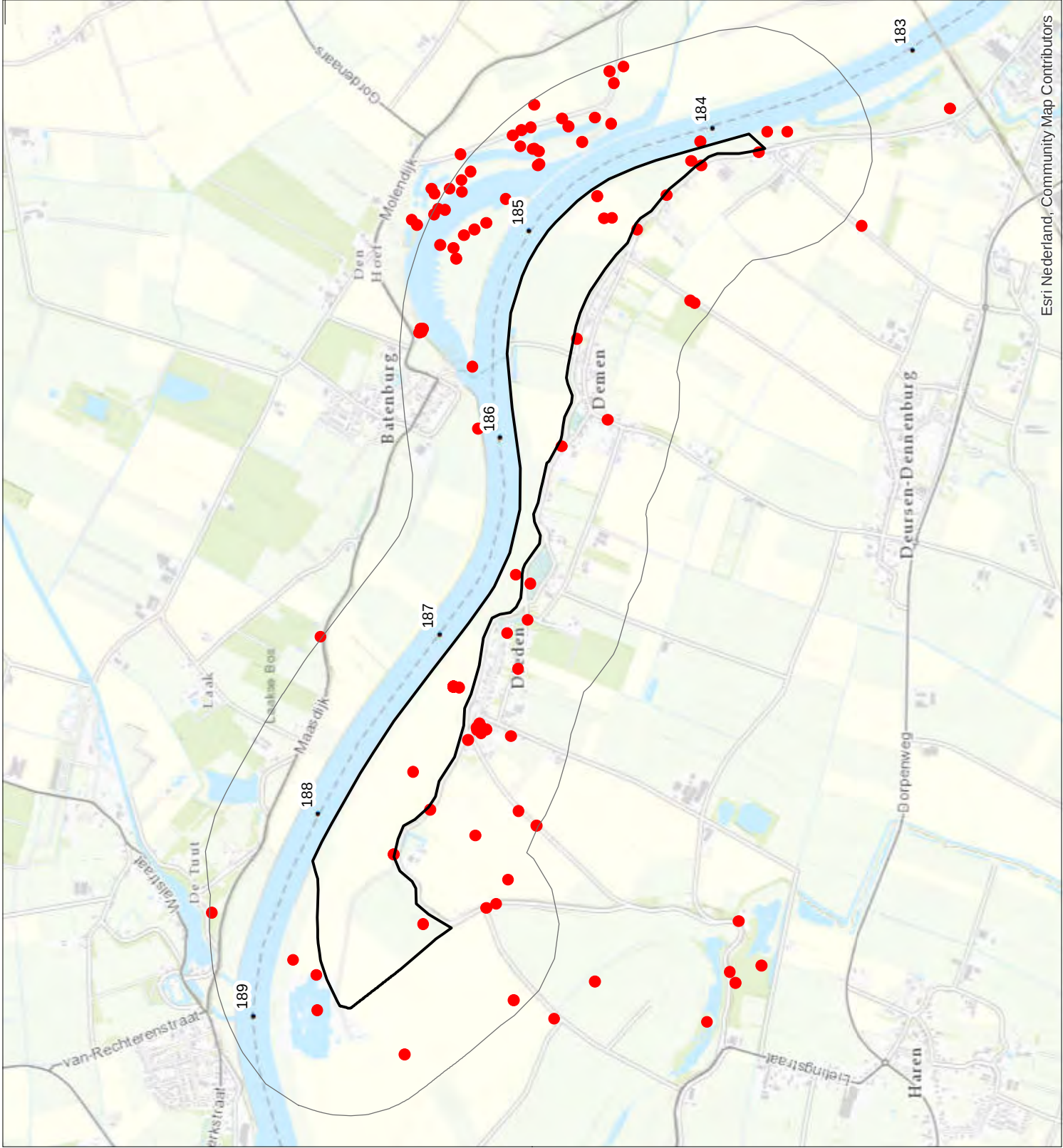
- Ransuil

Titel	Verspreidingsgegevens NDFF		
	1-1-2008 t/m 15-06-2018		
Project	Natuurtoets Salmsteke		
Opdrachtgever	K3Delta		
Kaartnr.	Datum	Versie	Auteur
17M7013-T-007_v1	aug 2018	Definitief	R. Hoendervoogt
0 165 330 660 m		Schaal	1:25.000 (A4)
		N	

Titel		Verspreidingsgegevens NDFF 1-1-2008 t/m 15-06-2018	
Project		Natuurtoets Salmsteke	
Opdrachtgever		K3Delta	
Kaartnr.	Datum	Versie	Auteur
17M7013-T-007_v1	aug 2018	Definitief	R. Hoendervoogt
		Akkoord	J. van Mil
		Schaal 1:25.000 (A4)	
		0 165 330 660 m	
		N	
			

Legenda

- Invloedsgebied
- Plangebied

Vogel met jaar rond beschermd nest

- Sperwer

Titel

Verspreidingsgegevens NDFF
1-1-2008 t/m 15-06-2018

Project

Natuurtoets Salmsteke

Opdrachtgever

K3Delta

Kaartnr.

17M7013-T-007_v1

Datum

aug 2018

Versie

Definitief

Auteur

R. Hoendervoogt

Akkoord

J. van Mijl

Schaal

1:25.000 (A4)

0

165

330

660

m

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

0

1

2

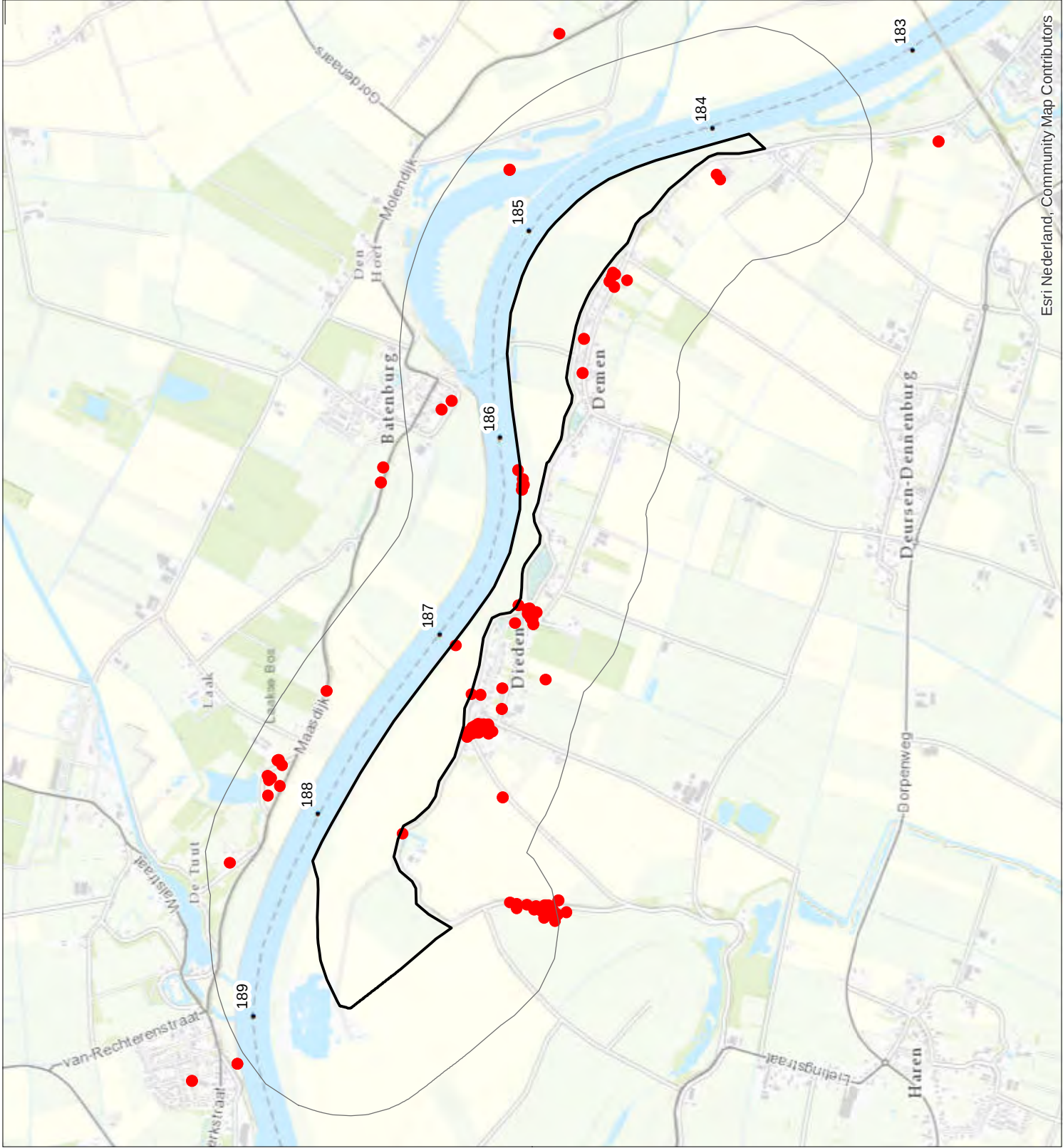
3

4

5

6

<

Legenda

- Invloedsgebied
- Plangebied
- Vogel met jaarrond beschermd nest
- Steenuil

Titel	Verspreidingsgegevens NDFF			
	1-1-2008 t/m 15-06-2018			
Project	Natuurtoets Salmsteke			
Opdrachtgever	K3Delta			
Kaartnr.	Datum	Versie	Auteur	Akkoord
17M7013-T-007_v1	aug 2018	Definitief	R. Hoendervoogt	J. van Mil
		Schaal 1:25.000 (A4)		